

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

ปรีดี คำงาม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าระดับปริญญาตรี สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พุทธศักราช 2550

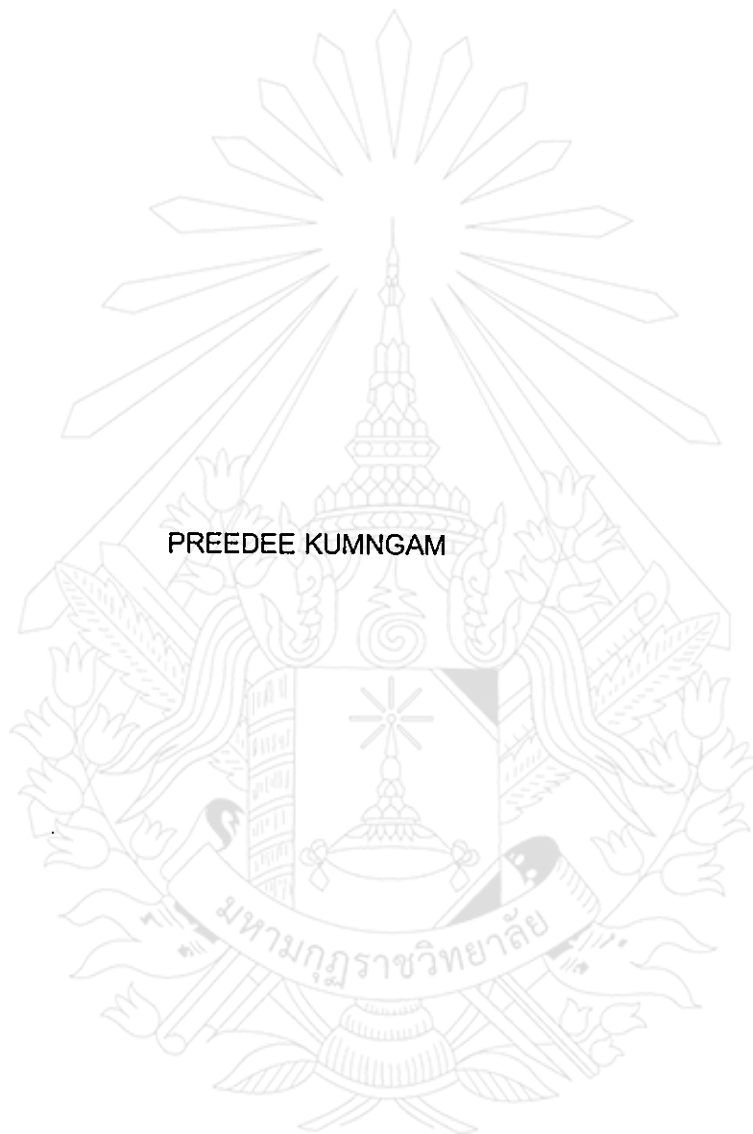
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลตำบลหนองแก อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2550

B 10460

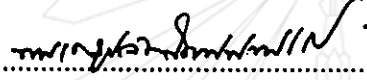
THE CITIZEN'S PARTICIPATION IN THE LOCAL ADMINISTRATION
UNDER THE ROYAL THAI KINGDOM CONSTITUTION B.E. 2540 :
A CASE STUDY OF NONGKAE SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
NONGRUA DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

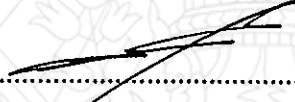
A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E.2550 (2007)

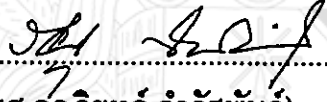
หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตาม
รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษา
เฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัด
ขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา : ปรีดี คำงาม
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วิยุทธ์ จำรัสพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : นายวรเทพ เวียงแก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

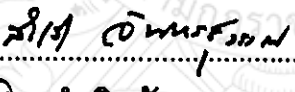

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

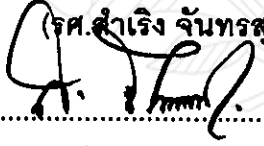
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รศ.สมนึก ปัญญาสิงห์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผศ.ดร.วิยุทธ์ จำรัสพันธ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(นายวรเทพ เวียงแก)

..... กรรมการ
(รศ.สำเร็จ จันทรสวรรณ)

..... กรรมการ
(ผศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : The Citizen's Participation in the Local Administration under the
Royal Thai Kingdom Constitution B.E.2540 : A Case Study of
Nongkae Sub-District Municipality, Nongrua District, Khon Kaen
Province

Student's Name : Preedee Kumngam

Department : Government

Advisor : Asst.Prof.Dr.Viyouth Chamruspanth

Co-Advisor : Mr.Woratep Waingkae

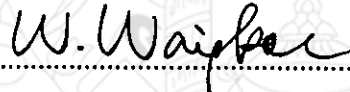
Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

..... Chairman
(Assoc.Prof.Somnuek Panyasing)

..... Advisor
(Asst.Prof.Dr.Viyouth Chamruspanth)

..... Co-Advisor
(Mr.Woratep Waingkae)

..... Member
(Assoc.Prof.Samroeng Chantrasuwan)

..... Member
(Asst.Emeritus Prof.Dr.Sukit Chaimusik)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหนองแก อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา	: ปรีดี คำงาม
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผศ.ดร.วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: นายวรเทพ เวียงแก
ปีการศึกษา	: 2550

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคมและการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหนองแก อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลหนองแก อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 315 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการทดสอบ Chi-Square

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 35-51 ปี จบระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรสที่แต่งงานและอยู่ด้วยกัน อาชีพหลักคือค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ประชาชนได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งล่าสุด ในการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น จากหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลระดับมาก ระดับความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก มีระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับปานกลาง ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล การใช้สิทธิเลือกตั้ง ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล กับการมีส่วนร่วมในการปกครอง ส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Thematic Title : The Citizen's Participation in the Local Administration under the Royal Thai Kingdom Constitution B.E. 2540 : A Case Study of Nongkae Sub-District Municipality, Nongrua District, Khon Kaen Province

Student's Name : Preedee Kumngam

Department : Government

Advisor : Asst. Prof. Dr.Viyouth Chamruspanth

Co-Advisor : Mr.Woratep Waingkae

Academic Year : B.E. 2550 (2007)

ABSTRACT

In this study, the objectives of the study were 1) to study the characteristic, social and political factors of the citizens in the local administration under the constitution issue B.E. 2540, 2) to study the citizens' participation in the local administration under the present constitution issue B.E. 2540, 3) to study the factors related to the citizens' participation in the local administration under the present constitution issue B.E. 2540. which was a case study at Nongkae Municipality Sub-district, Nongrua District, Khon Kaen Province.

The samples selected for the study were 315 eligible citizens that could vote in the election at Nongkae Municipality Sub-district, Khon Kaen Province. The data gathering was in the form of interviewing. The statistics of the data as following : the mean, percentage, standard deviation, minimum, maximum was analyzed by the computer program. In addition, relationships were analyzed by Chi-Square.

For the study, it was found that the sample was mostly women with the age between 35-51 years. Most of them finished primary education. Their status was married and living together with their spouse. The main occupation was trading with the monthly income average lower than 5,000 baht. The eligible citizens lastly voted in the assembly member election. They received data and news from the News Tower. As for their knowledge, knowledge about municipality of local administration was at an ample level. The democracy ideal was also at an ample level. Participation in local administration was at a fare level. As for the relationships, the factors of personal character, election rights, democracy ideal and participation in local administration had no relations among one another. However, data reception, knowledge about the municipality of local administration was at the significance level of 0.05.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิยุทธ์ จรรย์พันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์วรเทพ เวียงแก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้ให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ในระหว่างการศึกษา จนทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และมีความสามารถในการทำวิจัยครั้งนี้ และใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

ขอขอบคุณผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองแก หัวหน้าส่วนราชการ พนักงานเทศบาล เจ้าหน้าที่และประชาชนชาวเทศบาลตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสัมภาษณ์ และช่วยเหลือให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ผู้วิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลเป็นไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ พระอาจารย์ พี่ ๆ เพื่อน ๆ ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์เป็นอย่างดีตลอดมา และนอกจากนี้ขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่คอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณา และจะจดจำความดีนี้ไว้ตลอดไป

สุดท้ายนี้ยังมีบุคคลที่เกี่ยวข้องในความสำเร็จครั้งนี้อีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวนาม ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ปรีดี คำงาม

สารบัญ

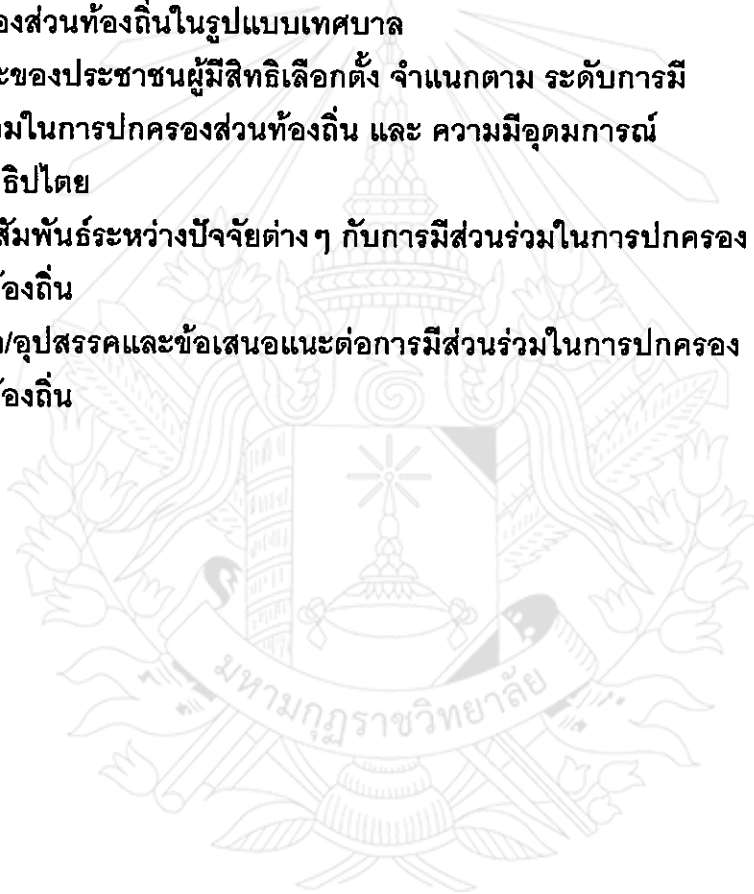
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 สาเหตุของปัญหา	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	6
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	22
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
3.1 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์	24
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
3.4 การวัดตัวแปร	26
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	29
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	29
3.8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
4.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	30
4.2 การใช้สิทธิเลือกตั้ง	33
4.3 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	35
4.4 ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล	36
4.5 ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย	38
4.6 การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น	40
4.7 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540	43
4.8 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น	51
 บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	 54
5.1 สรุปผลการวิจัย	54
5.2 อภิปรายผล	56
5.3 ข้อเสนอแนะ	58
 บรรณานุกรม	 60
ภาคผนวก	63
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	64
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ	66
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์	69
ประวัติผู้วิจัย	77

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดสถานภาพสมรส อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน	31
ตารางที่ 2 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำแนกตาม การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	34
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการใช้สิทธิเลือกตั้ง	34
ตารางที่ 4 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระดับการได้รับ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2549	35
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระดับ ความรู้ เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล	36
ตารางที่ 6 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับ การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล	36
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระดับ อุดมการณ์ประชาธิปไตย	38
ตารางที่ 8 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความมียุทธศาสตร์ ประชาธิปไตย	38
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระดับ การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น	40
ตารางที่ 10 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการปกครองส่วนท้องถิ่น	41
ตารางที่ 11 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมี ส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ เพศ	44
ตารางที่ 12 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมี ส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ อายุ	44
ตารางที่ 13 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมี ส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ ระดับการศึกษา	45
ตารางที่ 14 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระดับการมี ส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ สถานภาพสมรส	46

ตารางที่ 15	ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ อาชีพ	46
ตารางที่ 16	ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	47
ตารางที่ 17	ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ การใช้สิทธิเลือกตั้ง	48
ตารางที่ 18	ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ การได้รับข้อมูลข่าวสาร	49
ตารางที่ 19	ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล	49
ตารางที่ 20	ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย	50
ตารางที่ 21	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น	51
ตารางที่ 22	ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น	52

สารบัญแนกมึ

แผนกมึที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

23

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเริ่มต้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก เมื่อคณะราษฎร ได้ยึดอำนาจการปกครองจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 และเปลี่ยนการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระบอบประชาธิปไตย ได้เข้ามามีบทบาทในการปกครองของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ดีระยะเวลาที่ผ่านมาได้หมายความว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย จะมีความมั่นคงเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยทั่วไป และคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ประชาธิปไตยของไทยยังอ่อนแอ ขาดพลัง และยังไม่สามารถพัฒนาให้ก้าวหน้าไปสู่ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ทั้งในเนื้อหาและรูปแบบ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจะพบ ได้ว่ามีการปฏิวัติรัฐประหาร ล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่เสมอ บางครั้งบางคราวอาจจะมีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่า ประชาธิปไตยของไทย กำลังพัฒนาไปสู่ทิศทางที่ถูกต้อง และเริ่มมีความมั่นคง แต่ลงท้ายที่สุดก็ไม่สามารถหลุดพ้นไปจากวงจรที่นักวิชาการเรียกว่า "วงจรอุบาทว์" ทางการเมืองไปได้ นั่นคือมักจบลงด้วยการปฏิวัติรัฐประหารเหมือนครั้งที่ผ่านมา ซึ่งมีนักวิชาการมากมาย ได้พยายามศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุว่า ทำไมการนำเอาระบบประชาธิปไตย มาใช้ในประเทศไทยเป็นผลมาจากความอ่อนแอของสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย หลายคนให้ความเห็นว่า เป็นเพราะบทบาทและคุณภาพ นักการเมืองไทยยังไม่ดีพอ ทำให้ไม่สามารถสร้างศรัทธาประชาธิปไตย ให้เกิดในหมู่ประชาชนได้เป็นต้น แม้ว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตย ของประเทศไทย จะมีหลากหลาย แต่จุดร่วมที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกันคือ ความล้มเหลวของการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยนั้น มาจากการที่ ประชาธิปไตยไม่ได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง ประชาธิปไตยของไทยยังคงเป็นเรื่องของคนบางคน บางเหล่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ ยังนิ่งเฉยต่อการเมืองอยู่ซึ่งสามารถดูได้จากสถิติการไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในจำนวนไม่สูงนัก แม้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะเป็นระบอบการปกครองที่ดี การเมืองไทยที่ล่าช้าและรัฐบาลจากการเลือกตั้ง ที่เวียนว่ายอยู่ในสังสารวัฏของการฉ้อราษฎร์บังหลวง และการรัฐประหารนั้นแม้จะเป็น

ปรากฏการณ์ที่ระดับชาติ แต่รากเหง้าของปัญหาท้องถิ่นได้เองโดยพื้นฐาน รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดีจึงได้บัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่นให้มากขึ้น เช่นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย การบริหาร การตรวจสอบกำกับติดตามและการสนับสนุน เป็นต้น สรุปแล้วรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

สาเหตุของปัญหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาจากสภาพที่เกิดขึ้นจริง จากการเข้าไปสังเกตการณ์ประชุมของหน่วยการปกครองท้องถิ่นต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบสาเหตุซึ่งเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1) ทักษะของประชาชนต่อการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่า การเมืองเป็นเรื่องที่ไกลตัว ไม่ให้อะไรกับชีวิต ไม่ตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น การเมืองเป็นเรื่องยุ่งยาก และน่าปวดหัว มีแต่ความแตกแยก ทะเลาะกัน และยังมีมองว่าประชาธิปไตยหรือการเรียกร้องประชาธิปไตยยังไกลตัวมาก ท้องถิ่นก่อนดีกว่า เศรษฐกิจสำคัญกว่าการเมือง นอกจากนั้นยังเข้าใจว่าการเมืองเป็นเรื่องของคนบางกลุ่ม โดยเฉพาะคนที่มีการศึกษา ฐานะดีพอที่จะไปต่อรอบ ถ่วงดุลอำนาจได้บ้างว่า การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ไม่ใช่เรื่องของประชาชน เพราะเหตุดังกล่าว การเมืองจึงไม่ยุติธรรมจะเอื้อกับกลุ่มที่มีอำนาจมากในสังคมเท่านั้น การเมืองจึงเป็นเพียงกิจกรรมการเลือกตั้งเท่านั้น และถือว่เป็นกิจกรรมที่ไม่หวังอะไรกับการเลือกตั้ง ไปเลือกให้หมดหน้าทีไปในวันนั้น ลักษณะเช่นนี้ปรากฏทั่วไปในการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพราะชาวบ้านมองว่า นักการเมืองท้องถิ่นก็ไม่แตกต่างไปจากนักการเมืองระดับชาติ เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วก็แล้วกันไป ไม่รู้ว่าจะทำอะไรต่อไปอีกและไม่ได้ช่วยให้อะไรดีขึ้น

2) ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อการเป็นท้องถิ่นและความเป็นท้องถิ่น
ลักษณะความเป็นท้องถิ่นนั้นเป็นเรื่องของความผูกพันที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น เกิดความผูกพัน ห่วงแหนและความเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง (Sense of Community) ขณะที่ความเป็นท้องถิ่นที่เป็นเรื่องของการแบ่งพื้นที่การปกครองท้องถิ่น เช่น ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งคนทั่วไปมักนิยามว่าตนเป็นคนท้องถิ่นใด เช่นคนหนองเรือ คนขอนแก่น มากกว่าที่จะตอบว่าเป็นคนหมู่บ้านใด ซึ่งลักษณะเช่นนี้แสดงถึงความรู้สึกของประชาชน ที่มีต่อความเป็นท้องถิ่นที่มากกว่าความเป็นท้องถิ่น ดังนั้น ความคิดในเรื่องพื้นที่อยู่อาศัยมีความขัดแย้งกันเพราะในเชิงของการพัฒนา และการที่จะ

นำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเองนั้น ความเป็นท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วม เพราะย่อมหมาหมายถึงความรักความผูกพันของคน ที่มีต่อท้องถิ่นของตน

3) วิถีชีวิต (Way of Life) ของประชาชนในท้องถิ่น มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมาก และสิ่งที่เหมือนกันในทุกพื้นที่คือ

(1) ชาวบ้านจะมีการประนีประนอมสูง (Compromise) ไม่นิยมการเผชิญหน้า การขัดแย้ง ทั้งนี้เพราะ ทุกคนมีความเป็นเครือญาติกัน และอยู่ด้วยกันนานทำให้มีความผูกพันเนื่องจาก เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีความเกรงใจซึ่งกันและกัน เพราะมีบุญคุณต่อกันที่จะต้องตอบแทน เคยช่วยเหลือเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกันมา เคยอุปถัมภ์กัน จึงไม่ยากที่จะขัดแย้งกับผู้มีอำนาจมากกว่า

(2) ชาวบ้านจะมีการพูดคุยกัน (Dialogue) เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ มักจะพูดคุยกันด้วยเหตุผล เพื่อแก้ไขปัญหา และหาข้อยุติปัญหา หรือเหตุการณ์นั้น ๆ จะมีการประนีประนอมกัน หากคุยกันไม่ได้ก็จะหาคนกลางมาเจรจาไกล่เกลี่ย จึงทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งในชุมชน

4) วัฒนธรรมการยึดตัวบุคคล การที่สังคมไทยมีความเป็นระบบอุปถัมภ์ ที่รอการให้ความช่วยเหลือจากผู้ที่อยู่เหนือกว่าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ หรือฐานะทางสังคม ยึดติดกับตัวบุคคล มีความเกรงใจและซื่อสัตย์ต่อบุคคลนั้น เช่น ชาวบ้านจะชอบคนที่มาดูแลเอาใจใส่ มีความประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้และความสามารถ ซึ่งถือว่าการพิจารณาจากตัวบุคคลเพราะรับผลประโยชน์มาจึงต้องตอบแทน มิฉะนั้นจะเป็นบาป ลักษณะการยึดติดตัวบุคคล มากกว่าจะพิจารณาในสาระของนโยบายและเหตุผลอื่นประกอบ ดังนั้นชาวบ้านจะยึดตัวบุคคล เพราะรับผลประโยชน์มาจึงต้องตอบแทนมิฉะนั้นจะเป็นบาป ลักษณะการยึดตัวบุคคลนี้ อาจเป็นเพราะการที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง ในระบอบประชาธิปไตยหรือการปกครองตนเอง ประชาชนไม่ทราบว่าการปกครองและอุดมการณ์ที่แท้จริงคืออะไร และไม่คิดว่าตนเองจะมีความสำคัญ หรือมีส่วนได้ส่วนเสียในทางการเมืองจึงไม่รู้ว่าตนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะเกื้อหนุนระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงไม่รู้ว่าตนควรจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเกื้อหนุนระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ถูกชี้นำได้ง่าย ขาดอิสระในการตัดสินใจ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วม และด้วยลักษณะการมีส่วนร่วม แบบถูกชี้นำเช่นนี้จึงส่งผลให้พลังที่ได้จากการมีส่วนร่วม ไม่เข้มแข็งพอ ที่จะไปผลักดันให้ประชาธิปไตยในท้องถิ่นแข็งแกร่งขึ้นมาได้

ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ นั้น อาจ

จะเป็นด้วยลักษณะขององค์กร หน่วยงาน นโยบายของรัฐนั้น ไม่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมแต่กลับเป็นอุปสรรค ที่ไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมได้ ในทางกลับกัน อาจเป็นเพราะประชาชนไม่เคยชินกับการที่จะเข้าร่วม และไม่ทราบว่า จะเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างไร จากสาเหตุของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540"

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคมและการเมืองของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

1.2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแกเป็นสถานที่ในการศึกษา

1) เทศบาลตำบลหนองแกมีสภาพเป็นกิ่งเมืองกิ่งชนบทคือมีโรงงานอุตสาหกรรม อยู่ใกล้ ซึ่งมีลักษณะความเป็นเมือง แต่ในขณะเดียวกันสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลก็มีลักษณะเป็นชนบท คือ มีความรู้จักคุ้นเคยกัน มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนบ้านใกล้ชิด ช่างเคียง

2) การศึกษา เศรษฐกิจ สังคมมีลักษณะใกล้เคียงกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นในเขตอื่น ๆ การเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิกสภาเทศบาลก็ใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

3) การเข้าสู่ตำแหน่งของคณะเทศมนตรี/นายกเทศมนตรี ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันทั่วประเทศ

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไปนี้

- 1) ด้านการกำหนดนโยบาย
- 2) ด้านการบริหาร

3) ด้านการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม

4) ด้านการสนับสนุน

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากร ที่ศึกษาได้แก่

1) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลหนองแก อ.หนองเรือ จ. ขอนแก่น

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบความรู้ของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540

1.4.2 ทำให้ทราบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างมั่นใจ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราช อาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการบริหาร ด้านการตรวจสอบกำกับติดตามและด้านการสนับสนุน

อุดมการณ์ประชาธิปไตย หมายถึง การที่ประชาชนมีความเชื่อว่า ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาค มีความเท่าเทียมกัน มีเสรีภาพ มีศรัทธา ในความสามารถ และสติปัญญาของมนุษย์ทุกคน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

2.1.1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

2.1.1.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

2.1.1.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.1.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ

ฉบับ พ.ศ. 2540

2.1.1.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาไว้หลายท่านที่สำคัญ เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง "การระดมชาวชนบทให้เข้ามามีส่วนตัดสินใจในการกำหนดปัญหา ลำดับความสำคัญของปัญหาการแก้ไขปัญหาและขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาของตน แนวความคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้มีสมมติฐานว่า ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ แล้วประชาชนย่อมยินดีในความร่วมมือหรือมีพันธกรณี (Commitment) ในเรื่องนั้น"¹

¹ บัณฑิต อ่อนคำ, บทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการระดมประชาชนให้เข้าสู่กระบวนการการพัฒนา, รายงานสัมมนาระดับชาติ สถาบันชนบทและการร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาชนบท, 2521, หน้า 7.

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง "กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีโอกาสในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง"²

สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง "ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าปัจเจกชนหรือกลุ่มคนที่เห็นพร้อมต้องกัน และเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ และดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์"³

สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการเข้าร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหานานาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหานานาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันก็จะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและการพัฒนาที่ถูกต้อง

การมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่รัฐส่งเสริมชักนำสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ประชาชนมีความเป็นเจ้าของและเป็นผู้บริหารจัดการด้วยตนเองเป็นสำคัญ และองค์ประกอบที่สำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ องค์กร ชุมชน/กำลังคนและกองทุนต่าง ๆ

²สมนึก ปัญญาสิงห์, การพัฒนาชุมชน, (ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2532), หน้า 9-11.

³กรรณิกา ชมดี, "การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี", วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2524, หน้า 11.

การมีส่วนร่วมของประชาชน “เป็นกระบวนการที่ประชาชนในชุมชนสามารถที่จะรวมตัวของเขาเองในการแสวงหาแนวทางในการตอบสนองด้วยการวางแผนการบริหารและการจัดการในการปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของตนเองและท้องถิ่นให้ดีขึ้น”⁴

การมีส่วนร่วมของประชาชน “ในการพัฒนานั้นครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นของการวางแผนไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมินนั้นหมายความว่า การวางโครงการใดๆ ก็ตามจะต้องเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อวิเคราะห์หรือชี้วัดตัวปัญหาให้ได้และประชาชนจะต้องมาร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาที่พวกเขาเห็นว่าเป็นไปได้ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติและการประเมินผลแล้วก็เริ่มชี้วัดปัญหาและโครงการใหม่เป็นวงจรเช่นนี้ไปเรื่อยๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่เป็นเพียงการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการวางแผนหรือตัดสินใจเท่านั้น การเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเพียงแต่เข้าไปเป็นสมาชิกร่วมเสียสละแรงงาน เงิน วัสดุ ร่วมพิจารณาหรือร่วมลงมือปฏิบัติในสิ่งที่เริ่มกำหนดมาจากทางราชการหรือที่อื่นนั้นไม่สมควรที่จะได้รับการขนานนามว่าเป็นการมีส่วนร่วมแต่ประการใด”⁵

กล่าวโดยสรุป ความหมายของการมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยที่การเข้าร่วมอาจร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมมีทั้งรายบุคคล กลุ่มคน จนถึงองค์กรซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องต้องกัน การเข้ามาร่วมรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่ม หรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลง ที่พึงประสงค์

2.1.1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ปัจจุบันในการพัฒนา ทั้งโดยหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนของตนให้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้

“1. การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถสร้างการยอมรับ ในคุณค่าของสังคมและวัฒนธรรม

⁴ไพรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527), หน้า 6-7.

⁵ทองศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540), หน้า 8-9.

ธรรมภายในชุมชนได้ บางครั้งสามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของชุมชนที่ไม่พึงปรารถนาได้อีกด้วย

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นวิธีการ (Means) ที่สามารถสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ให้กับประชาชนได้เรียนรู้และนำเอาไปปฏิบัติเองได้อย่างถูกต้อง
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการระดมพลังความคิด พลังกาย พลังใจและทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีการกระจายอำนาจ (Decentralization)
5. การมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับปรัชญาทางสังคม และการเมือง (Social Political Philosophy) ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนา การวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผล
6. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาใด ๆ ก็ตาม ถ้าขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมแล้ว กิจกรรมหรือโครงการใดนั้น ๆ ก็ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะประสบกับความล้มเหลวในที่สุด⁶

2.1.1.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

- “1. การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากเจตนาสมัครใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม (Willingness to Participate) เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา/การตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดความสมานฉันท์และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
2. กระบวนการมีส่วนร่วมนี้ จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (Ability to Participate)
3. การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่า จะเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ (Freedom to Participate) ข้อสำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับขู่เข็ญจากผู้หนึ่งเหนือกว่า (One Must Not to be Master of Another)”⁷

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีลักษณะหรือขอบเขตของการมีส่วนร่วม

⁶ สมนึก ปัญญาสิงห์, การพัฒนาชุมชน, อ่างแล้ว, หน้า 25-28.

⁷ กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง, การเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, 2542), หน้า 19-25.

ดังต่อไปนี้

- “1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล”⁸

2.1.1.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่ออธิบายและวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในแง่ของขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมได้ 4 รูปแบบ คือ

- “1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ระยะเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ที่เป็นไปทั้งในรูปของการเข้าร่วมโดยมีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร หรือการเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือรวมถึงการเข้าร่วมในการลงแรงและร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัวอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างควบคู่กันไป
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ในรูปแบบนี้นับเป็นการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป”⁹

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมได้ 3 รูปแบบ คือ

“1. การมีส่วนร่วมแบบแข็งขัน (Active) หมายถึง การเข้าร่วมตั้งแต่การริเริ่มและติดตามกระบวนการในการกำหนดความต้องการ แผนงาน ตลอดจนเข้าร่วมในกิจกรรมการดำเนินงานและสนใจในผลของการพัฒนา

2. การมีส่วนร่วมแบบไม่แข็งขัน (Passive) หมายถึง การเข้าร่วมของประชาชนโดยไม่

คำนึงถึงความสำคัญของการกำหนดแผนและนโยบาย ตลอดจนไม่สนใจผลของการกระทำในกิจกรรม

3. การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา (Iner) หมายถึง การเข้าร่วมโดยการถูกชักจูง จำยอมหรือ

⁸ ทนงศักดิ์ คุ่มไชนะ, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, อ่างแล้ว, หน้า 20-24.

⁹ กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง, การเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น, อ่างแล้ว, หน้า 16-17.

ถูกบังคับ โดยสภาพแวดล้อม บุคคล หรืออื่น ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมแบบนี้จะแปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้เสมอ”¹⁰

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง ได้เสนอว่า รูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์นั้น จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

“1. การวางแผน (Planning) ในส่วนนี้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญ คือ การตัดสินใจ

2. การดำเนินกิจการ (Implementation) ในส่วนนี้ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรทรัพยากรเงินและการบริหาร

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) เป็นส่วนที่ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเอง และการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining Benefits) ในส่วนนี้ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือ วัตถุก็ได้”¹¹

จากความแตกต่างและความเหมือนในรูปแบบที่นำเสนอมาข้างต้น สามารถจำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบที่ให้ความสำคัญเชิงเนื้อหา กล่าวคือ รูปแบบนี้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดแผนเข้าร่วมในการกระทำ และรับผลประโยชน์ตลอดจนเข้าร่วมในกระบวนการประเมินผลการกระทำด้วย

2. รูปแบบที่ให้ความสำคัญในการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ หรือรูปขององค์กร ซึ่งการมีส่วนร่วมอาจเกิดจากความสมัครใจ หรืออาจเกิดจากการถูกชักจูงหรือเกิดจากการบังคับซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปได้ทั้งในรูปแบบมีตัวแทนหรือไม่มีตัวแทนก็ได้

3. รูปแบบที่ให้ความสำคัญในรูปของกิจกรรมในรูปแบบนี้ จะเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะแบบแข่งขัน แบบไม่แข่งขันหรือแบบเฉื่อยชาก็ได้

1) การมีส่วนร่วมทางตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

(Inclusive Organization) เช่น คณะกรรมการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรตัวแทนของประชาชน (Representative Organization) นอกจากนั้นผู้ที่มีส่วนร่วม (Participant) สามารถที่จะมีบทบาทได้ใน 3 แบบ คือ

- ก. เป็นผู้กระทำการ (Action) คือ มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมนั้น
- ข. เป็นผู้รับ (Recipient) คือ ได้รับผลจากกิจกรรมนั้นโดยตรง
- ค. เป็นสามารถชนทั่วไป (Public) คือ ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงแต่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น

2.1.1.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้กำหนดการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแยกเป็น 2 กรณีใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ การมีส่วนร่วมที่บัญญัติไว้ในหมวด 9 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมที่บัญญัติไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ

กรณีที่หนึ่ง

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นที่บัญญัติไว้ในหมวด 9 ว่าด้วย การปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญได้ขยายโอกาสตามเจตนารมณ์เพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไว้หลายประการ

1. ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการถอดถอนสมาชิกท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นในอดีตนั้น มาถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้นมักเกิดจากรัฐเป็นผู้ดำเนินการผ่าน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ว่าราชการจังหวัด โดยบุคคลทั้งสองจะทำหน้าที่ กำกับดูแล องค์การปกครองของท้องถิ่นแทนประชาชน อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญได้จำกัดการถอดถอนไว้เป็นอำนาจของ "รัฐ" เท่านั้น แต่ยังคงขยายไปสู่ "ประชาชน" อีกด้วย

2. ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นเรื่องนี้แต่เดิม ประชาชนก็มิได้มีสิทธิเช่นกัน อำนาจการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เป็นของสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ดังนั้น ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ประชาชนเห็นด้วย แต่เป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไม่เห็นด้วย ข้อบัญญัตินั้นก็จะไม่ได้รับการพิจารณาแต่อย่างใด รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติสิทธิดังกล่าวไว้ โดยแจ้งชัดแม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติเงื่อนไขไว้ค่อนข้างสูง จน

อาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ แต่ก็นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ และอาจนำไปสู่การปฏิรูปกระบวนการนิติบัญญัติของท้องถิ่นในอนาคต

การที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น อาจเป็นเพราะเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่นที่มีหลักการหนึ่งคือ การขยายโอกาสที่จะมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจสาธารณะให้ประชาชนทุกคนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเสนอความต้องการและแนวทางแก้ไข ปัญหาท้องถิ่นของตนเองได้ ซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม โดยตรงของประชาชนต่อการเมืองการปกครองท้องถิ่น ขณะเดียวกันยังเป็นสิทธิในการแสดงออกทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ได้ เปิดโอกาสไว้ให้ประชาชนมีสิทธิทางการเมืองและการแสดงออกทางการเมืองที่กว้างขวางขึ้นและสิทธิประการหนึ่งคือ สิทธิในการเสนอข้อกฎหมายทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

3. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เดิมที่การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นถูกผูกขาด โดยรัฐแม้แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็แทบไม่มีสิทธิมีเสียงในการบริหารงานส่วนท้องถิ่น มีพักต้องพูดถึงประชาชนคนธรรมดา รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนอกจากเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้แทนของตน ในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแล้ว รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังเปิดโอกาสให้ประชาชน ที่มีความเข้าใจในการปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเข้าร่วมกับองค์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง โดยการเข้าร่วมเป็นผู้ทรงวุฒิ ที่มีจำนวนหนึ่งในสามของกรรมการดังกล่าว

รัฐธรรมนูญ ได้กำหนดรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนไว้ชัดเจนแล้วแต่ประชาชนเรายังไม่มีความสนใจหรือมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด ทั้งที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ประกาศใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540

กรณีที่สอง

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นที่บัญญัติไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของชุมชนชาวไทยไว้อย่างกว้างขวาง ซึ่งทำให้ประชาชนในท้องถิ่นทั้งหลายสามารถมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้หลายประการ

1. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง มาตรา 56 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติเรื่องนี้ไว้อย่างแจ่มชัดว่านับแต่บัดนี้ต่อไปเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นไม่ได้เป็นเรื่องของนักการเมืองท้องถิ่นเท่านั้นแต่ประชาชนทั้งหลายสามารถมีส่วนร่วมได้เช่นเดียวกัน หากท้องถิ่นปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอันนำมาซึ่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนทั้งหลายก็มีสิทธิที่

จะฟ้องร้องต่อศาลได้ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 62 ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติรับรองไว้โดยชัดแจ้งให้ประชาชนฟ้องราชการส่วนท้องถิ่นได้

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นจุดสำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจการปกครองตนเองของท้องถิ่น เพราะเป็นการกระจายอำนาจในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ชุมชน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เข้มแข็งเป็นประชาธิปไตยที่ตอบสนองในการแก้ไขปัญหาของประชาชนเป็นประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

“การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นั้นตามหลักการและแนวคิดเรื่องสิทธิชุมชน (Community Rights) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อตอบโต้กับการพัฒนาตามแนวทางทุนนิยม ด้วยการให้ชุมชนมีสิทธิในการเลือกที่จะรับหรือไม่รับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ของชุมชน ดังนั้นการยอมรับให้ชุมชนมีสิทธิในฐานะทรัพยากรท้องถิ่นนับเป็นกุญแจสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะยังผลให้การใช้อำนาจตามระบอบประชาธิปไตยเป็นไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยได้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนสามารถดูแลได้ดังนี้

1.1 การดูแลจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีขนาดเพียงพอกับกำลังดูแลและมีความผูกพันกับชุมชนอยู่ควรที่จะมอบให้ชุมชนเป็นผู้ดูแลรักษาภายใต้กรอบเกณฑ์และการกำกับดูแลอยู่ห่าง ๆ ของรัฐ เช่น กรณีป่าต้นน้ำใกล้บ้าน หุ่นหญ้าเลี้ยงสัตว์แหล่งประมงชายฝั่งที่หากินกันมานาน รวมไปถึงแหล่งน้ำท้องถิ่นด้วย

1.2 การดูแลจัดการทรัพยากรส่วนรวม เช่น ต้นน้ำลำธารของกลุ่มน้ำ แม้จะยังต้องอาศัยทางอำเภอและกลไกของรัฐสมัยเข้าจัดการดูแลแบ่งปันเป็นส่วนรวมก็ตาม แต่ก็ควรที่จะให้ชุมชนเข้ามา มี “สิทธิ” มีส่วนร่วมในกระบวนการด้วยทั้งในรูปของการมีสิทธิเข้าใช้ในโครงการผันน้ำเพื่อสร้างเขื่อน การกำหนดแบ่งสรรปริมาณน้ำในแต่ละรอบปี การอนุญาตให้สัมปทานแร่หรือระเบิดหิน การกำหนดเขตอุตสาหกรรม เขตเกษตรกรรม เหล่านี้ล้วนแต่ยังปิดกั้นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ทั้งสิ้น หากเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมผ่านองค์กรชุมชนของตน ทั้งโดยมาตรการไต่สวนหรือผ่อนคลายเป็นการรับฟังความคิดเห็นก่อนตัดสินใจเลยไปจนถึงให้มีตัวแทนร่วมอยู่ในองค์กรกำกับดูแลก็จะเป็นผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างใหญ่หลวง เพราะประชาชนมีโอกาสที่จะติดตามตรวจสอบการพัฒนาส่งผลต่อวิถีชีวิตของเขาเอง อีกทั้งเป็นการให้การศึกษาทางการเมืองให้ประชาชนตื่นตัวขึ้น และสามารถเข้าร่วมกับกระบวนการทางการเมืองได้ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 องค์กรชุมชน นอกจากให้บริการสาธารณภายในชุมชนของตนเองแล้วงานขององค์กร

ปกครองท้องถิ่น ที่ควรจะมีบทบาทมากขึ้นคือ การเป็นตัวแทนชุมชน ในการดูแลส่วนที่ยังเป็น อำนาจอหน้าที่ของรัฐ โดยที่อาจมีการกำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติไว้ ให้มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทุกครั้ง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของชุมชน มิฉะนั้น องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นก็อาจกล่าวอ้างใช้สิทธิของชุมชนได้ เมื่อกำหนดไว้เช่นนี้แล้ว ประชาชนทั้งที่เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการในชุมชนทั้งหลายย่อมมีโอกาสที่จะเข้า ตรวจสอบคัดค้านหรือท้วงติงปกป้องการใช้สิทธิโดยอำเภอใจของตัวแทนของตนได้ในที่สุด"¹²

2. ให้ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วม โดยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการส่วนท้องถิ่น ได้ในอดีตที่ผ่านมา ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความดูแลของท้องถิ่นทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นเทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยาหรือกรุงเทพมหานคร ก็มักจะเหมือนกับข้อมูลข่าวสารที่หน่วยราชการรัฐดูแลอยู่ นั่นก็คือ ทั้งท้องถิ่นและหน่วยงานของ รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ได้กลับหลักการ ดังกล่าวเสียใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์กรปกครองท้องถิ่น

หลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ก็คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของทางราชการ ซึ่งรวมทั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นได้ง่ายขึ้นดังจะเห็นได้จากหมายเหตุท้าย พระราชบัญญัติที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้คือ ในระบอบประชาธิปไตยการให้ประชาชนมี โอกาสกว้าง ในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริงอัน เป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้นสมควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้ รู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัด และจำกัดเฉพาะข้อมูล ข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือก่อประโยชน์สำคัญของเอกชน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มั่นคง และจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงสิทธิหน้าที่ ของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้อีกประการหนึ่งด้วย ประกอบกับ สมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน จึง จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

¹² แก้วสรร อติโพธิ, "การมีส่วนร่วมของประชาชน : กุญแจสำคัญในการพัฒนาระบบอบ ประชาธิปไตย", รพีสาร, ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 (เมษายน-มิถุนายน 2537), หน้า 27-35.

นับแต่ต่อไปข้อมูลข่าวสารซึ่งกฎหมายให้นิยามว่า หมายความว่า สิ่งสื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูลหรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะทำให้ไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผ่นผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่ายฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งนั้นบันทึกไว้ปรากฏได้ จะต้องเปิดเผยต่อประชาชนใน 3 วิธีการด้วยกัน คือ

- 1) เปิดเผยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- 2) เปิดเผยโดยวิธีจัดสถานที่ให้ประชาชนเข้าค้นคว้า
- 3) เปิดเผยโดยวิธีการให้ประชาชนมาร้องขอและหากข้อมูลข่าวสารนั้นไม่ใช่ ข้อมูลข่าวสารที่ต้องปิดลับ ท้องถิ่นจะต้องจัดหาให้ประชาชน

3. ให้ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ได้ เรื่องนี้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 59 ของรัฐธรรมนูญอย่างไรก็ตามเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ ปัจจุบันยังคงต้องใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ซึ่งตามระเบียบนี้เปิดช่องให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียสามารถร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้จัดประชาพิจารณ์ขึ้นได้ในกรณีที่พบว่า การดำเนินการตามโครงการของท้องถิ่นอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อาชีพ ความปลอดภัย วิถีชีวิต อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนหรือสังคม

วิธีการประชาพิจารณ์เป็นวิธีการรับฟังการแสดงความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียหน่วยงานของรัฐและบุคคลอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของรัฐในกรณีที่เห็นว่าการดำเนินงานตามโครงการของรัฐในเรื่องใด ๆ อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อาชีพ ความปลอดภัย วิถีชีวิตหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนหรือสังคม ซึ่งเป็นปัญหาอันสำคัญจะนำไปสู่ความขัดแย้งของหลายฝ่าย

สำหรับผลที่ได้จากการประชาพิจารณ์ จะเป็นเพียงแนวทางหรือข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานตามโครงการของรัฐเท่านั้น และแม้ว่ารัฐจะตัดสินใจดำเนินการตามผลที่ได้จากการประชาพิจารณ์หรือไม่ก็ตาม ให้หน่วยงานของรัฐรับข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชาพิจารณ์ไปพิจารณาด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิธีการประชาพิจารณ์เป็นเรื่องใหม่แต่จะมีประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างมากที่จะลดกระแสความตึงเครียด

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นและว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ สรุปได้ว่า

การมีส่วนร่วมของประชาชนว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอยู่ 3 ด้าน คือ

- 1) การดูแลถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น
- 2) การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น
- 3) การทำประชาพิจารณ์

กล่าวโดยสรุป ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยที่การเข้าร่วมอาจร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมมีทั้งรายบุคคล กลุ่มคน จนถึงองค์กรซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน การเข้าร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ทำให้พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมได้ 4 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ความต้องการและการตัดสินใจ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอน

- ก. การมีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนแนวทางแก้ไข
- ข. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในตั้งแต่ขั้นตอน
 - มีส่วนร่วมในการริเริ่มตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนแก้ไขปัญหา
 - มีส่วนร่วมในการดำเนินการตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนแก้ไขปัญหา
 - มีส่วนร่วมตัดสินใจดำเนินการตามแนวทาง

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการทั้งในด้าน

- ก. มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร
- ข. มีส่วนร่วมบริหาร
- ค. มีส่วนร่วมประสานความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมที่จะรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ทางสังคม ทั้งผลประโยชน์ต่อส่วนรวมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล ทั้งนี้เพราะการที่คนจะเข้าร่วมในกิจกรรมใดนั้นย่อมเกิดจากการเล็งเห็นว่าจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนหรือไม่และอย่างไร ดังนั้นผลประโยชน์จึงเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

4. การมีส่วนร่วมที่จะควบคุม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนการเข้าไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานหรือการบริหารงานนั้น

หากประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ในทั้งสี่ประการนี้แล้ว ย่อมถือได้ว่าการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ย่อมบรรลุตามเป้าหมายอย่างดียิ่งแต่ในขณะนี้พบว่าประชาชน

มีส่วนร่วมในระดับที่น้อยมาก ทั้งนี้ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถที่จะเข้าร่วมในด้านต่าง ๆ อาจเป็นด้วยลักษณะขององค์กร/หน่วยงาน/นโยบายของรัฐนั้น ๆ ไม่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วม แต่กลับเป็นอุปสรรคที่ไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมได้ ในทางกลับกันอาจเป็นเพราะตัวประชาชนเองที่ไม่เคยชินกับการจะเข้าร่วมและไม่ทราบว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างไร

จากลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอกำหนดขอบข่ายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ว่าหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการบริหาร ด้านการตรวจสอบกำกับติดตาม และด้านการสนับสนุน

2.1.1.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น พรศักดิ์ ผ่องแผ้วกับพลศักดิ์ จิรไกรศิริ กล่าวถึงปัจจัยของการมีส่วนร่วมทางการปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาทั้งนี้ก็พอแยกได้เป็น 4 ประการใหญ่ ๆ ดังนี้

“ประการแรก สภาพการเร้าระดมทางสังคม ถ้าสังคมใดมีการเร้าระดมทางสังคมต่ำ หมายความว่า ราษฎรที่ได้รับการศึกษามีจำนวนน้อย การเข้าถึงสื่อสารมวลชนก็มีน้อยการพัฒนาเป็นสังคมเมืองก็ต่ำ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญ ราษฎรที่ขาดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเช่นระดับประถมศึกษาหรือราษฎรที่อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้จำนวนมาก ก็เป็นปัจจัยในการที่ราษฎรจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังเป็นที่รู้กันว่าผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองตอนแรกจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าประชาชนโดยทั่วไป

ประการที่สอง ภาวะทางเศรษฐกิจ ประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและมีความมั่นคง ก็จะมีโอกาสเป็นประชาธิปไตยมากกว่าประเทศที่ยากจน อันนี้จึงเอามาพิจารณาได้ว่า ถ้าราษฎรมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี ก็อาจมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เพราะต้องมีภาระหน้าที่และความกังวลอยู่กับเรื่องการหาเลี้ยงชีพเป็นสำคัญ แต่ประเด็นนี้ก็พิจารณาได้อีกทางหนึ่งว่า ความขาดแคลนและความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจนั้นถ้าอยู่ในภาวะเกินทนแล้วก็จะผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นได้ หากเขาเห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำหรือก่อให้เกิดการดำเนินนโยบายที่จะเป็นผลประโยชน์ต่อตน

ประการที่สาม วัฒนธรรมทางการเมืองก็อาจเป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ถ้าสังคมนั้นประชาชนส่วนมากมีวัฒนธรรมทางการเมืองไปในประเภทที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial Political Culture) และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject Political Culture) ในแบบแรกประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจระบบการเมือง และไม่เข้าใจหรือ

เข้าใจว่าตนเองมีส่วนร่วมในทางการเมือง ส่วนแบบที่สองนั้นก็หมายความว่าคนในสังคมมีความ
โน้มเอียงไปในทางยอมรับอำนาจ เชื่อฟังรัฐบาลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองแต่ไม่
สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในปัญหามันเมือง

ประการที่สี่ ระบบการเมืองการปกครองไม่เอื้ออำนวยให้ราษฎรมีส่วนร่วม อย่างเช่น
สังคมนั้นมีการปกครองระบอบเผด็จการไม่ว่าจะเป็นเผด็จการคอมมิวนิสต์หรือเผด็จการที่ย่อมเป็น
การแน่นอนว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต้องอยู่ในระดับต่ำมากและมักจะเป็นไป
ในรูปที่เรียกกันว่า การมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนนั่นเอง¹³

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชวลีพร วิมุกตานนท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชาวไทย
ลื้อ ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า "การพัฒนาเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน และ
อาศัยระบบราชการและวัฒนธรรมภายในระบบราชการที่เอื้ออำนวย นอกเหนือนโยบาย กลวิธีและ
ระบบการดำเนินงานแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังขึ้นอยู่กับตัวประชาชน
หรือชุมชนของเขาเองด้วย"¹⁴

ฉอาน วุฒิกรรมรักษา ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการ
เข้าร่วมของประชาชน ในโครงการสร้างงานในชนบท พบว่า "สถานภาพทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่ปัจจัย
สำคัญที่มีผลต่อการเข้าร่วมของประชาชน แต่มีผลต่อปริมาณการเข้าร่วม สถานภาพทางสังคม
และความแตกต่างกันในเรื่องเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเข้าร่วมของประชาชน ส่วนปัจจัยที่
ทำให้ประชาชนเข้าร่วมมากที่สุด ได้แก่ ความต้องการความสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่ง
รองลงมาคือ ต้องการพัฒนาหมู่บ้าน และมีงานทำ สำหรับสาเหตุที่ประชาชนไม่เข้าร่วมเพราะมี
งานทำ ไม่มีเวลา ไม่มีว่างและมีธุรกิจครอบครัว"¹⁵

¹³พรศักดิ์ ผ่องแผ้วกับพลศักดิ์ จิรไกรศิริ, วัฒนธรรมทางการเมืองกับระบบการเมือง
แบบประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2535), หน้า 18-20.

¹⁴ชวลีพร วิมุกตานนท์, "การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชาวไทยลื้อ ที่อำเภอแม่สาย
จังหวัดเชียงราย", รายงานการวิจัย, (ศูนย์วิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยพายัพ), 2530, หน้า 56.

¹⁵ฉอาน วุฒิกรรมรักษา, "ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม
ของประชาชนในโครงสร้างในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงสร้างที่ได้รับรางวัลดีของตำบลคุ้ม
พยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี", วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต,
(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2526, 112 หน้า.

เซาว์ เดชะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทิศนของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานว่า “สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนมีผลสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจต่อเป้าหมายทางการเมือง และการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการวิจัยครั้งนี้อาศัยการศึกษาจากเอกสารและการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชน

ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับที่ดี มีความพึงพอใจต่อเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการบริหารที่ค่อนข้างสูงเช่นเดียวกัน”¹⁶

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการสารภี ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่พบว่า “สมาชิกกลุ่มที่เป็นชายเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าหญิงเนื่องจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยยอมรับนับถือเพศชายเป็นผู้นำทางสังคมมากกว่าเพศหญิง ซึ่งตรงกับที่ ไพฑูริย์ เครือแก้ว กล่าวถึงลักษณะสังคมไทยไว้ว่าชายเป็นใหญ่กว่าหญิงและเป็นหัวหน้าครัวเรือนมีหน้าที่คุ้มครองป้องกันและให้การอุปการะทางเศรษฐกิจแก่ผู้ที่อยู่ในครอบครัวมีสิทธิและอำนาจในการจัดการทรัพย์สินภายในครอบครัว”¹⁷

กรรณิกา ชมดี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า “การมีส่วนร่วมโดยการประชุมเป็นแบบที่สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุดร้อยละ 85.94 รองลงมาเป็นแบบร่วมออกแรง ร่วมชักชวนร่วมออกเงิน ร่วมเป็นผู้ริเริ่ม ร่วมเป็นผู้นำ ร่วมเป็นคณะกรรมการและร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ตามลำดับ สิ่งที่ชักจูงสมาชิกกลุ่มให้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ได้แก่ ความต้องการที่จะรับความรู้ในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น รองลงมาได้แก่ ความต้องการที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มผลผลิตและเกียรติตามลำดับ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ อันได้แก่ ความต้องการที่จะมีอาชีพใหม่ ๆ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสมาชิก ความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือ ในการจำหน่ายผลผลิต การได้รับการชักจูงจากเพื่อนสมาชิก ความต้อง

¹⁶เซาว์ เดชะ, “ทัศนคติของประชาชน ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2541, 105 หน้า.

¹⁷กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย, “ปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการสารภี ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2519), หน้า 88-90.

การที่จะซื้อวัสดุที่ใช้ในการระกอบอาชีพในราคาถูก เงินทุน ต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยจูงใจที่ทำให้สมาชิกตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทั้งสิ้น แต่มีอัตราน้อยกว่าสิ่งจูงใจ 3 สิ่งดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกในโครงการต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจจะมีมากหรือน้อยก็ตามไม่เกี่ยวข้องกับอายุของสมาชิกแต่อย่างใด การมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจนั้น มีความเกี่ยวข้องกับเพศของสมาชิก โดยเพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าเพศชาย"¹⁸

ดุษฎี อายุวัฒน์และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวนศาสตร์ชุมชน กรณีชุมชนห้วยม่วง โครงการวิจัยวนศาสตร์ชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า "ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาของหมู่บ้าน กลุ่มผู้มีฐานะดีจะเข้าร่วมในกิจกรรมวนศาสตร์มากกว่ากลุ่มผู้มีฐานะยากจน"¹⁹

วิศิษฐ์ ทองสมบุญณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ กชช. ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดขอนแก่น พบว่า "ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ กชช. ได้แก่ การได้รับข่าวสารมาก การติดต่อกับชุมชนภายนอกมาก การติดต่อกับเจ้าหน้าที่มาก มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำทางสังคมมาก บทบาทหน้าที่มาก ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. ในการพัฒนาตามระบบ กชช. ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ"²⁰

ปรัชญา ศรีภา ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต

¹⁸กรรณิกา ชมดี, การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี, อ่างแล้ว, หน้า 11.

¹⁹ดุษฎี อายุวัฒน์และคณะ, "การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวนศาสตร์ชุมชน", รายงานการวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535, (บทคัดย่อ).

²⁰วิศิษฐ์ ทองสมบุญณ์, "ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ กชช. : ศึกษาเฉพาะจังหวัดขอนแก่น", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2535, 108 หน้า.

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นพบว่า "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้านมี 5 ปัจจัยคือ ระดับการศึกษา อุณหภูมิ ประชาธิปไตย การติดต่อสื่อสาร การคาดหมายผลประโยชน์และบุคลิกภาพความเป็นผู้นำในอุดมคติ"²¹

จากการศึกษาค้นคว้าจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการปกครองในระบบประชาธิปไตยและปัญหาอุปสรรค ในกระบวนการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมนั้นก็กำลังเป็นเรื่องใหญ่ สำหรับประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศที่กำลังสร้างประชาธิปไตยอยู่ในเวลานี้ โดยทั่วไปแล้วในระบบการเมืองการปกครองสมัยใหม่ การหลีกเลี่ยงการไม่ยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากและยังมีปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังนี้

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพอาชีพ และรายได้เฉลี่ย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ
2. ปัจจัยด้านสังคม-การเมือง ซึ่งได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้ง การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น และความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ

2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

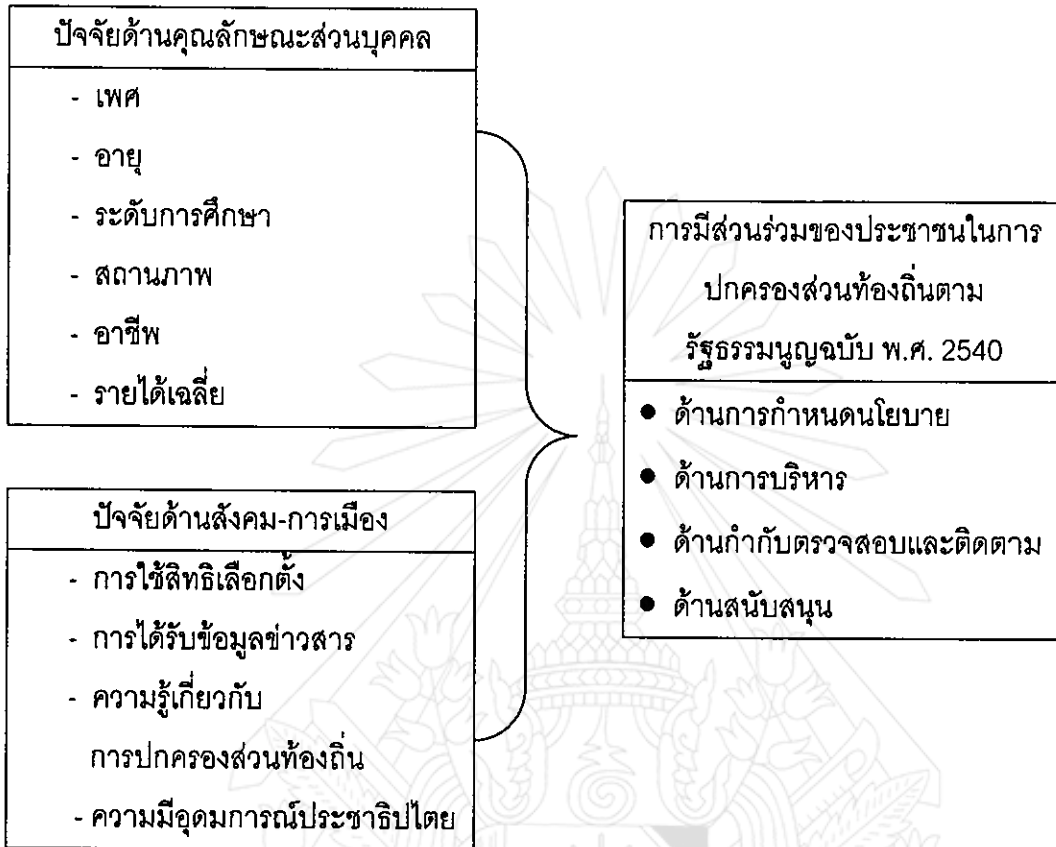
กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Frameworks of Study)

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีความต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 โดยมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย คือตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

²¹ปรัชญา ศรีภา, "การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541, 110 หน้า.

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

มหาวิทยาลัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ผู้วิจัยดำเนินการตามวิธีการดังต่อไปนี้

- 3.1 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวัดตัวแปร
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิจัยครั้งนี้หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นปัจเจกบุคคล คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 1,465 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 315 คน ได้จากวิธีการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane อ้างใน : สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน ดังนี้คือ¹

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(d^2)}$$

¹ สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2541, หน้า 98.

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่างที่ต้องการ

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

d = ค่าสัดส่วนจากตัวอย่างแตกต่างไปจากค่าสัดส่วนของประชากรไม่เกิน 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร} &= \frac{1465}{1 + 1465(0.05^2)} \\ &= 315 \end{aligned}$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ จำนวน 315 คน

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล ตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 315 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์

- 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจัดสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2) นำแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)
- 3) นำแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการแนะนำและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง
- 4) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่ตัวอย่าง เพื่อหาความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ผลการทดลองได้ค่า $\text{Alpha} = 0.7713$ จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ
- 5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลต่อไป

3.3.2 แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ย

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การใช้สิทธิเลือกตั้ง

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

ส่วนที่ 5 แบบสัมภาษณ์ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ส่วนที่ 6 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 7 ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

3.4 การวัดตัวแปร

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามโดยตัวแปรต้นเป็นตัวแปรแห่งสาเหตุ และตัวแปรตามเป็นตัวแปรผลแห่งสาเหตุ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ดังนี้

3.4.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

(1) เพศ เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดนามสเกล (Nominal Scale) จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1 เพศชาย 2 เพศหญิง

(2) ระดับการศึกษาสูงสุด เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดนามสเกล (Nominal Scale) จำแนก เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ปวส./อนุปริญญา ปริญญาตรีขึ้นไป

(3) สถานภาพสมรส เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดนามสเกล (Nominal Scale) จำแนกเป็น 5 กลุ่ม ได้ดังนี้ โสด แต่งงานอยู่ด้วยกัน แต่งงานแยกกันอยู่ หม้าย และหย่า

(4) อาชีพ เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดนามสเกล (Nominal Scale) จำแนกเป็น 6 กลุ่ม ได้ดังนี้ เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอื่น ๆ (ธุรกิจส่วนตัว)

(5) อายุ พิจารณาจากจำนวนอายุเต็มปี เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัด เป็นช่วงสเกล (Interval Scale) ผู้วิจัยได้จัดแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

อายุ 18-34 ปี

อายุ 35-51 ปี

อายุ 52-68 ปี

อายุ 69 ปีขึ้นไป

(6) รายได้เฉลี่ย พิจารณาจากจำนวนเงินรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัด เป็นช่วงสเกล (Interval Scale) แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท

5,001-15,000 บาท

15,001-25,000 บาท

25,001 บาทขึ้นไป

2) ข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสังคม-การเมือง ได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้ง การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น และควมมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นช่วงสเกล (Interval Scale)

(1) การใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดนามสเกล (Nominal Scale) แบ่งเป็น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ในการวิเคราะห์ได้กำหนดให้ การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ให้ค่าเป็น 1 การไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งให้ค่าเป็น 0 และนำเข้าสู่การวิเคราะห์

(2) การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วน (Rating Scale) มีข้อคำถาม 6 ข้อ จำแนกออกเป็น 4 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	ค่าคะแนน
มาก	3
ปานกลาง	2
น้อย	1
ไม่ได้รับ	0

(3) ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้นำเอาประเด็นสำคัญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 มา มาเป็นเกณฑ์ในการตั้งคำถาม ได้จำแนกประเด็นคำถามไว้ 10 ข้อ โดยกำหนดคะแนนการตอบถูกให้เป็น 1 ตอบผิดเท่ากับ 0 คะแนน มีระดับคะแนนดังต่อไปนี้

ช่วงคะแนน	แปลผล
ระดับคะแนนของผู้ตอบถูก 1-3 ข้อ	มีความรู้ระดับน้อย
ระดับคะแนนของผู้ตอบถูก 4-6 ข้อ	มีความรู้ระดับปานกลาง
ระดับคะแนนของผู้ตอบถูก 7-10 ข้อ	มีความรู้ระดับมาก

(4) ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย ได้จำแนกประเด็นคำถามไว้ 12 ข้อ โดยกำหนดคะแนนการตอบถูกให้เป็น 1 ตอบผิดเท่ากับ 0 คะแนน โดยมีข้อคำถามเชิงบวก 10 และข้อคำถามเชิงลบ 2 ข้อ มีระดับคะแนนดังต่อไปนี้

คำถามเชิงบวก		คำถามเชิงลบ	
ใช่	= 1	ใช่	= 0
ไม่ใช่	= 0	ไม่ใช่	= 1

การจัดแบ่งช่วงคะแนนความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย คะแนนต่ำสุด 4 คะแนนสูงสุด 12 การแปลผลให้เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนน ดังนี้

ช่วงคะแนน	แปลผล
4-6	ระดับน้อย
7-12	ระดับมาก

3.4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นใช้ระดับของการวัดเป็นช่วงสเกลเพื่อเป็นกระบวนการในการแปรความคิดหรือตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความถูกต้อง ความเชื่อถือได้ ความไวหรือความสามารถในการจำแนก และการมีความหมายของตัวแปร

ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน ได้แก่ด้านกำหนดนโยบาย ด้านการบริหาร ด้านการกำกับ ตรวจสอบและติดตาม และด้านการสนับสนุน มีข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ คะแนนต่ำสุด 13 คะแนนสูงสุด 39 การแปลผลให้เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนน ดังนี้

ช่วงคะแนน	แปลผล
13-21	ระดับน้อย
22-30	ระดับปานกลาง
31-39	ระดับมาก

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและมีผู้ช่วยวิจัย จำนวน 6 คน ซึ่งก่อนที่จะมีการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้อบรมเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและวัตถุประสงค์ในการวิจัยให้ผู้ช่วยวิจัยได้ทราบโดยละเอียด และมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.5.1 แหล่งข้อมูลที่ได้มาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ทำการเก็บรวบรวมในภาคสนามและข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.5.2 นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2549

3.5.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบเพื่อเตรียมวิเคราะห์ต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับวิจัยทางสังคมศาสตร์

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานี้ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.7.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพ ใช้สถิติ ร้อยละ และอายุ รายได้เฉลี่ย ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด เพื่อเปรียบเทียบข้อมูล

3.7.2 ปัจจัยด้านสังคม-การเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.7.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม การเมือง กับตัวแปรระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้สถิติการทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square Test) เพื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.7.4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น อธิบายผลตามแบบสัมภาษณ์

วิเคราะห์สรุปเนื้อหาในรูปของตารางแล้วแจกแจงแสดงความถี่และนำเสนอแบบความเรียงที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ จะนำเสนอเป็นแผนภูมิและเป็นตารางพร้อมกับอธิบาย เพื่อให้สามารถเข้าใจผลการศึกษาค้นคว้าได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหนองแก อำเภอนางรอง จังหวัดขอนแก่น โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 8 ส่วน ได้แก่

4.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

4.2 การใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

4.3 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

4.4 ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

4.5 ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

4.6 การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

4.7 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

4.8 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง

คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	153	48.7
หญิง	162	51.3
รวม	315	100.0
อายุ		
18-34 ปี	105	33.3
35-51 ปี	125	39.7
52-68 ปี	75	23.8
69 ปีขึ้นไป	10	3.2
รวม	315	100.0
$\bar{x} = 42.0$, Min = 18 ปี Max = 84 ปี		
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	151	47.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	58	18.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	48	15.3
ปวส./อนุปริญญา	20	6.2
ปริญญาตรีขึ้นไป	38	12.1
รวม	315	100.0
สถานภาพสมรส		
โสด	71	22.7
แต่งงานอยู่ด้วยกัน	211	67.4
แต่งงานแยกกันอยู่	14	4.5
หม้าย	10	3.2
หย่า	7	2.2
รวม	313	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกรรม	67	21.2
รับจ้าง	81	25.7
ค้าขาย	95	30.2
รับราชการ	28	9.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	1.0
อื่น ๆ (ธุรกิจส่วนตัว)	41	12.9
รวม	315	100.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	153	48.9
5,001 - 15,000 บาท	89	28.4
15,001 -25,000 บาท	10	3.2
25,001 บาทขึ้นไป	61	19.5
รวม	313	100.0

\bar{x} = 9000.25, Min = 500 บาท

Max = 100,000 บาท

จากตารางที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอธิบายได้ดังนี้

เพศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.3 และ เป็นเพศชาย ร้อยละ 48.7

อายุ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมีอายุระหว่าง 35-51 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมาได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีอายุ 18-34 ปี 52-68 ปี และ 69 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.3 ร้อยละ 23.8 และร้อยละ 3.2 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย คือ 42 ปี

ระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมีระดับการศึกษาประถมศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. ปริญญาตรีขึ้นไป และระดับปวส./อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 18.5, ร้อยละ 15.3, ร้อยละ 12.1 และร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

สถานภาพสมรส ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนมากมีสถานภาพสมรสที่แต่งงานและอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 67.4 รองลงมาเป็นผู้ที่มีสถานภาพโสด ผู้มีสถานภาพสมรสแต่งงานและแยกกันอยู่ ผู้มีสถานภาพสมรสเป็นหม้าย และผู้ที่มีสถานภาพสมรสหย่า คิดเป็นร้อยละ 22.7, ร้อยละ 4.5, ร้อยละ 3.2 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

อาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอาชีพหลักคืออาชีพค้าขายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาได้แก่อาชีพรับจ้าง อาชีพเกษตรกรรม อาชีพอื่น ๆ (ธุรกิจส่วนตัว) อาชีพรับราชการ และอาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 25.7, ร้อยละ 21.2, ร้อยละ 12.9, ร้อยละ 9.0 และร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมาคือมีรายได้ อยู่ระหว่าง 5,001-15,000 บาท รายได้ 25,001 บาทขึ้นไป และมีรายได้ 15,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.4, ร้อยละ 19.5 และ ร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

4.2 การใช้สิทธิเลือกตั้ง

การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในครั้งล่าสุด ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือ ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	การใช้สิทธิเลือกตั้ง		รวม
	ไปใช้สิทธิ	ไม่ได้ไปใช้	
ท่านได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งล่าสุด ต่อไปนี้หรือไม่			
1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล	86.9	13.1	100.0
2. การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน จังหวัด	83.7	16.3	100.0
3. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	90.9	9.1	100.0
4. การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา	89.5	10.5	100.0

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งล่าสุดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมา ได้แก่การไปเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบจ. คิดเป็นร้อยละ 89.5 ร้อยละ 86.9 และร้อยละ 83.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการใช้สิทธิเลือกตั้ง

การใช้สิทธิเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ทุกครั้ง	251	79.7
บางครั้ง	36	11.4
ไม่ได้ไป	28	8.9
รวม	315	100.0

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้งสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.9 รองลงมาได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.4 และไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.9 ตามลำดับ

4.3 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่าน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว เพื่อนบ้าน และ จากผู้นำชุมชน สามารถอธิบายได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำแนกตามระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2549

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร				รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับ	
ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเกี่ยวกับเทศบาล อบจ. อบต. ผ่านสื่อต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด					
1. หนังสือพิมพ์	15.9	28.3	26.6	29.3	100.0
2. วิทยุ	24.6	33.4	23.3	18.7	100.0
3. โทรทัศน์	51.5	25.9	14.1	8.5	100.0
4. หอกระจายข่าว	57.9	25.8	12.3	4.0	100.0
5. เพื่อนบ้าน	28.7	39.7	19.7	12.0	100.0
6. ผู้นำชุมชน	39.7	33.1	15.9	11.3	100.0

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาระดับการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2549 ของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับมาก จากหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.9 รองลงมาได้แก่ จากโทรทัศน์ และผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 51.5 และร้อยละ 39.7 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตอย่างยิ่งว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น จากสื่อ หนังสือพิมพ์และวิทยุคิดเป็นสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 29.3 และร้อยละ 18.7 ตามลำดับ

4.4 ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

ความรู้ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล ได้ศึกษาแล้ว มีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 5 และตารางที่ 6

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละ ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระดับความรู้ เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

ระดับความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย (ตอบถูก 1-3 ข้อ)	9	3.2
ระดับปานกลาง (ตอบถูก 4-6 ข้อ)	39	13.7
ระดับมาก (ตอบถูก 7-10 ข้อ)	236	83.1
รวม	284	100.0

$$\bar{X} = 8.34 \quad S.D = 1.99$$

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 83.1 รองลงมาคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความรู้ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.7 และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความรู้ระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

ประเด็น	ตอบถูก	ตอบผิด	รวม
1. การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลต้องประกอบด้วย สภาเทศบาลและผู้บริหารท้องถิ่น	92.7	7.3	100.0
2. สมาชิกสภาเทศบาลต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน	96.5	3.5	100.0
3. ผู้บริหารเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน	90.7	9.3	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น	ตอบถูก	ตอบผิด	รวม
4. ผู้บริหารเทศบาลต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาล	85.8	14.2	100.0
5. สมาชิกเทศบาลตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี	89.9	10.1	100.0
6. ผู้บริหารเทศบาลตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี	90.0	10.0	100.0
7. ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของเทศบาล	75.4	24.6	100.0
8. ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการควบคุม ตรวจสอบและ ประเมินผลการปฏิบัติงาน	73.4	26.6	100.0
9. ประชาชนมีส่วนร่วมในการถอดถอนสมาชิกสภาเทศบาล และผู้บริหารเทศบาล	70.8	29.2	100.0
10. การถอดถอนสมาชิกสภาเทศบาลหรือผู้บริหารเทศบาล เกิดขึ้นได้โดยมีผู้ลงคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มี สิทธิเลือกตั้งทั้งหมดหรือ 3 ใน 4 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มา ลงคะแนนเสียง เห็นว่าถอดถอนจากตำแหน่งได้	71.5	28.5	100.0

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาข้อคำถามความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลแต่ละประเด็น พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความรู้ เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลถูกต้องในทุกประเด็น โดยจะพบว่าประเด็นเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลที่มีสัดส่วนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความรู้มีความเข้าใจถูกต้องสูง 5 อันดับแรกได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน (ข้อ 2) การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลต้องประกอบด้วยสภาเทศบาลและผู้บริหารท้องถิ่น (ข้อ 1) ผู้บริหารเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน (ข้อ 3) ผู้บริหารเทศบาลตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกิน 4 ปี (ข้อ 6) สมาชิกเทศบาลตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี (ข้อ 5) คิดเป็นร้อยละ 96.5, ร้อยละ 92.7, ร้อยละ 90.7, ร้อยละ 90.0 และ ร้อยละ 89.9 ตามลำดับ

4.5 ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้ศึกษาแล้วมีรายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระดับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ระดับอุดมการณ์ประชาธิปไตย	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย	8	2.7
ระดับมาก	293	97.3
รวม	301	100.0

$$\bar{x} = 2.5 \quad S.D = 0.74$$

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่มีระดับของอุดมการณ์ประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 97.3 ที่เหลือเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีระดับของอุดมการณ์ประชาธิปไตยอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่	รวม
1. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกัน	83.1	10.9	100.0
2. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ทั้งทางกฎหมายและการเมืองโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ฐานะ เพศ	85.3	14.7	100.0
3. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนทุกคนมีเสรีภาพ สามารถทำอะไรภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายเดียวกัน	91.6	8.4	100.0
4. ท่านมีความเชื่อและมีความศรัทธาในความสามารถ และสติปัญญาของประชาชนทุกคน	90.0	10.0	100.0
5. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นโดยในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาข้อตกลงที่ชัดเจนโดยอาศัยเหตุผลเป็นหลัก	95.8	4.2	100.0

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่	รวม
6. ท่านมีความเชื่อว่าการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศต้องยืดหยุ่นข้างมากและเคารพในความคิดเห็นเสียงข้างน้อย	88.1	11.9	100.0
7. ท่านมีความเชื่อในการยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย	93.2	6.8	100.0
8. ท่านมีความเชื่อในการใช้หลักความสมัครใจและหลีกเลี่ยงการบังคับ	91.2	8.8	100.0
9. ท่านมีความเชื่อว่าการมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ และรู้จักการให้อภัยเป็นสิ่งสำคัญต่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม	96.1	3.9	100.0
10. ท่านมีความเชื่อว่ประชาชนมีความเป็นอิสระและมีเสรีภาพที่จะสามารถเลือกใช้ชีวิตของตนในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งและต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง	94.2	5.8	100.0
11. ท่านมีความเชื่อว่ประชาชนเสียงส่วนน้อยต้องยอมเสียสละทำตามการตัดสินใจของเสียงส่วนใหญ่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	83.6	16.4	100.0
12. ท่านมีความเชื่อว่การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นต้องยึดถือความเห็นของผู้อาวุโสเป็นหลัก	51.4	48.6	100.0

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณาข้อคำถามความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ มีความความคิดความเชื่อที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากในทุกประเด็น โดยพบว่า ประเด็นเกี่ยวกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดความเชื่อสอดคล้องกับอุดมการณ์ดังกล่าวสูง 5 อันดับแรก ได้แก่ ความเชื่อว่การมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ และรู้จักการให้อภัยเป็นสิ่งสำคัญต่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม (ข้อ 9) ประชาชนทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็น โดยในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาข้อตกลงที่ชัดเจนโดยอาศัยเหตุผลเป็นหลัก (ข้อ 5) ประชาชนมีความเป็นอิสระ และมีเสรีภาพที่จะสามารถเลือกใช้

ชีวิตของตนในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งและต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง (ข้อ 10) การยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย (ข้อ 7) และประชาชนทุกคนมีเสรีภาพ สามารถทำอะไร ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายเดียวกัน (ข้อ 3) คิดเป็นร้อยละ 96.1, ร้อยละ 95.8, ร้อยละ 94.2, ร้อยละ 93.2 และร้อยละ 91.6 ตามลำดับ

แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่ายังมีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางส่วน ที่ยังมีความคิด ความเชื่อไม่สอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยในประเด็นตามข้อที่ 12 ที่ว่าการตัดสินใจเพื่อ แก้ไขปัญหาของท้องถิ่นต้องยึดถือความเห็นของผู้อาวุโสเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 48.6

4.6 การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 9 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการ ปกครองส่วนท้องถิ่น

ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น	ร้อยละ
ระดับน้อย	35.4
ระดับปานกลาง	44.1
ระดับมาก	20.5
รวม	100.0(302)

$$\bar{x} = 27.58 \quad S.D = 6.42$$

จากตารางที่ 9 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับปานกลาง มากกว่า ระดับน้อยและระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 44.1 ร้อยละ 35.4 และร้อยละ 20.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการ
ปกครองส่วนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วน ท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม			รวม
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย	
1. ด้านการกำหนดนโยบาย				
1.1 แสดงความคิดเห็นในการกำหนด นโยบาย แผนงานและความต้องการ	19.3	46.3	34.4	100.0
1.2 เสนอเทศบัญญัติของเทศบาล	10.9	33.4	55.6	100.0
1.3 ร่วมเป็นกรรมการคัดเลือกบุคคลเข้า ทำงาน	16.7	27.0	56.3	100.0
2. ด้านการบริหาร				
2.1 ผู้แทนชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุม สภาเทศบาล	34.0	39.4	26.6	100.0
2.2 ประชาชนมีส่วนในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	36.2	47.7	16.7	100.0
2.3 ประชาชนสามารถที่จะรับฟังข่าวสาร ข้อมูลของทางราชการ	55.8	34.2	10.0	100.0
2.4 คณะกรรมการ พนักงานของเทศบาล ต้องมีประชาชนเข้าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และมีจำนวน 1 ใน 3 ของ คณะกรรมการ	29.5	35.3	35.3	100.0
3. ด้านการกำกับ ตรวจสอบและ ติดตาม				
3.1 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณา ถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภา เทศบาลได้	20.3	28.1	51.6	100.0
3.2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การทำงานของสมาชิกและผู้บริหารได้	21.5	29.2	49.4	100.0

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม			รวม
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย	
3.3 เมื่อมีปัญหาโรงเรียน เทศบาลควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมรับรู้และพิจารณา	29.8	32.7	37.5	100.0
4. ด้านสนับสนุน				
4.1 ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสียภาษี	71.3	10.0	18.7	100.0
4.2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บภาษี	17.2	19.2	63.6	100.0
4.3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดเก็บภาษี	14.2	16.8	69.0	100.0

จากตารางที่ 10 เมื่อพิจารณาข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรายข้อ สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

ด้านกำหนดนโยบาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งส่วนมากไม่เคยมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นกรรมการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน (ข้อ 1.3) และไม่เคยร่วมในการเสนอเทศบัญญัติของเทศบาล (ข้อ 1.2) คิดเป็นร้อยละ 56.3, ร้อยละ 55.6 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามยังพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งเคยมีส่วนร่วมบางครั้งในการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย แผนงานและความต้องการ (ข้อ 1.1) และมีส่วนร่วมในบางครั้งในการเสนอเทศบัญญัติของเทศบาล (ข้อ 1.2) คิดเป็นร้อยละ 46.3 และร้อยละ 33.4 ตามลำดับ

ด้านการบริหาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งส่วนมากมีส่วนร่วมเป็นประจำในการที่จะรับฟังข่าวสาร ข้อมูลของทางราชการ (ข้อ 2.3) มีส่วนร่วมเป็นประจำในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ข้อ 2.2) มีส่วนร่วมเป็นประจำในการประชุมสภาเทศบาล (ข้อ 2.1) และมีส่วนร่วมเป็นประจำในการเป็นคณะกรรมการพนักงานของเทศบาลต้องมีประชาชนเข้าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีจำนวน 1 ใน 3 ของคณะกรรมการ (ข้อ 2.4) คิดเป็นร้อยละ 55.8 ร้อยละ 36.2 ร้อยละ 34.0 และร้อยละ 29.5 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามยังพบว่าประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งไม่เคยมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการพนักงานเทศบาลต้องมีประชาชนเข้าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีจำนวน 1 ใน 3 ของคณะกรรมการ

(ข้อ 2.4) ไม่เคยมีส่วนร่วมในการประชุมสภาเทศบาล (ข้อ 2.1) ไม่เคยมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ข้อ 2.2) และไม่เคยมีส่วนร่วมที่จะรับฟังข่าวสารข้อมูลของทางราชการ (ข้อ 2.3) คิดเป็นร้อยละ 35.3 ร้อยละ 26.6 ร้อยละ 16.7 และร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ด้านการกำกับ ตรวจสอบและติดตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เคยมีส่วนร่วมในการพิจารณาถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล (ข้อ 3.1) ไม่เคยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของสมาชิกและผู้บริหารได้ (ข้อ 3.2) และไม่เคยมีส่วนร่วมเมื่อมีปัญหาโรงเรียนเทศบาลแต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมรับรู้และพิจารณา (ข้อ 3.3) คิดเป็นร้อยละ 51.6, ร้อยละ 49.4 และร้อยละ 37.5 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามยังพบว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีส่วนร่วมบางครั้ง เมื่อมีปัญหาโรงเรียนเทศบาลควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมรับรู้และพิจารณา (ข้อ 3.3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของสมาชิกและผู้บริหารได้ (ข้อ 3.2) และประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลได้ (ข้อ 3.1) คิดเป็นร้อยละ 32.7 ร้อยละ 29.2 และร้อยละ 28.1 ตามลำดับ

ด้านการสนับสนุน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนมากมีส่วนร่วมเป็นประจำ ในการเสียภาษี (ข้อ 4.1) คิดเป็นร้อยละ 71.3

อย่างไรก็ตามยังพบว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนมาก ไม่เคยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดเก็บภาษี (ข้อ 4.3) และการจัดเก็บภาษี (ข้อ 4.2) คิดเป็นร้อยละ 69.0 และร้อยละ 63.6 ตามลำดับ

4.7 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

4.7.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยสถิติ ไค-สแควร์ (Chi-Square) ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 11 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ เพศ

การมีส่วนร่วม	เพศ	
	ชาย	หญิง
ระดับน้อย	18.4	23.5
ระดับปานกลาง	48.0	43.0
ระดับมาก	33.6	33.5
รวม	100.0(153)	100.0(162)

Pearson Chi-square = 1.346 df = 2 sig = 0.510

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับมาก มากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 33.6 และร้อยละ 33.5 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Chi-Square ระหว่างปัจจัยด้านเพศ กับ การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า เพศของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 12 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ อายุ

การมีส่วนร่วม	อายุ			
	18-364 ปี	35-51 ปี	52-68 ปี	69 ปีขึ้นไป
ระดับน้อย	17.3	24.4	18.7	33.4
ระดับปานกลาง	44.2	47.2	45.3	33.3
ระดับมาก	38.5	28.5	36.0	33.3
รวม	100.0(104)	100.0(123)	100.0(79)	100.0(9)

Pearson Chi-square = 4.425 df = 6 sig = 0.619

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีอายุ 18-34 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มากกว่าผู้มีอายุระหว่าง 52-68 ปี อายุ 69 ปีขึ้นไป และอายุ

35-51 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.5 และ 36.0 ร้อยละ 33.3 และร้อยละ 28.5 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Chi-Square ระหว่างอายุ กับ การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า อายุของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 13 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ ระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	การศึกษา			
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช./ปวส./อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
ระดับน้อย	18.8	17.5	27.6	24.6
ระดับปานกลาง	45.6	43.9	44.7	45.6
ระดับมาก	35.6	38.6	27.7	29.8
รวม	100.0(104)	100.0(123)	100.0(79)	100.0(9)

Pearson Chi-square = 4.425 df = 6 sig = 0.619

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับมาก มากกว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไปและ ปวช./ปวส./อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 38.6 ร้อยละ 35.6 ร้อยละ 29.8 และร้อยละ 27.7 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Chi-Square ระหว่างปัจจัยด้านระดับการศึกษา กับ การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ระดับการศึกษาของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 14 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ สถานภาพสมรส

การมีส่วนร่วม	สถานภาพสมรส				
	โสด	แต่งงานกันและอยู่ด้วยกัน	แต่งงานกันและแยกกันอยู่	หม้าย	หย่า
ระดับน้อย	17.1	22.0	14.2	40.0	14.3
ระดับปานกลาง	38.6	46.4	42.9	50.0	71.4
ระดับมาก	44.3	31.6	42.9	10.0	14.3
รวม	100.0(71)	100.0(211)	100.0(14)	100.0(10)	100.0(7)

Pearson Chi-square = 10.029 df = 8 sig = 0.263

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีสถานภาพโสดมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก มากกว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีสถานภาพสมรสแต่งงานและแยกกันอยู่ แต่งงานและอยู่ด้วยกัน หย่า และหม้าย คิดเป็นร้อยละ 44.3 ร้อยละ 42.9 ร้อยละ 31.6 ร้อยละ 14.3 และร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ ด้วยค่า Chi-Square ระหว่างปัจจัยด้านสถานภาพสมรส กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สถานภาพสมรสของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 15 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ อาชีพ

การมีส่วนร่วม	อาชีพ					
	เกษตรกร	รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
ระดับน้อย	27.7	20.3	16.0	28.6	-	17.5
ระดับปานกลาง	44.6	48.1	40.4	50.0	33.3	50.0
ระดับมาก	27.7	31.6	43.6	21.4	66.7	32.5
รวม	100.0(66)	100.0(80)	100.0(94)	100.0(28)	100.0(3)	100.0(40)

Pearson Chi-square = 11.001 df = 10 sig = .357

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับมาก มากกว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอาชีพอื่น ๆ อาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง อาชีพเกษตรกรกรรม และอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 66.7 ร้อยละ 43.6 ร้อยละ 32.5 ร้อยละ 31.6 ร้อยละ 27.7 และร้อยละ 21.4 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Chi-Square ระหว่างปัจจัยด้านอาชีพ กับ การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า อาชีพของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 16 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การมีส่วนร่วม	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,001 – 15,000 บาท	15,001 – 25,000 บาท	25,001 บาท ขึ้นไป
ระดับน้อย	21.2	24.7	10.0	17.0
ระดับปานกลาง	43.0	38.2	80.0	55.9
ระดับมาก	35.8	37.1	10.0	27.1
รวม	100.0(153)	100.0(89)	100.0(10)	100.0(61)

Pearson Chi-square = 9.832 df = 6 sig = .132

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก มากกว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ 25,001 บาทขึ้นไป และ รายได้ 15,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.1 ร้อยละ 35.8 ร้อยละ 27.1 และร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Chi-Square ระหว่างปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับ การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4.7.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านสังคม-การเมือง กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านสังคม-การเมือง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยสถิติ ไค-สแควร์ (Chi-Square) ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 17 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ การใช้สิทธิเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วม	การใช้สิทธิเลือกตั้ง		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ได้ไป
ระดับน้อย	5.2	48.2	45.0
ระดับปานกลาง	15.1	40.4	46.1
ระดับมาก	79.7	11.4	8.9
รวม	100.0(251)	100.0(36)	100.0(28)

Pearson Chi-square = 11.320 df = 2 sig = 0.003

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกครั้ง มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก มากกว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งบางครั้ง และไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 79.7 ร้อยละ 11.4 และร้อยละ 8.9 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Chi-Square ระหว่าง การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น กับ การใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 18 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมใน การปกครองส่วนท้องถิ่น และ การได้รับข้อมูลข่าวสาร

การมีส่วนร่วม	การได้รับข้อมูลข่าวสาร			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับ
ระดับน้อย	18.0	36.4	56.2	80.0
ระดับปานกลาง	43.1	43.6	41.7	20.0
ระดับมาก	38.9	20.0	2.1	-
รวม	100.0(80)	100.0(143)	100.0(65)	100.0(15)

Pearson Chi-square = 39.395 df = 6 sig = 0.000

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับข้อมูล ข่าวสารมาก มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก มากกว่าประชาชนผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารระดับปานกลาง และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 38.9 ร้อยละ 20.0 และร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Chi-Square ระหว่าง การมีส่วนร่วมในการปกครอง ส่วนท้องถิ่น กับ การได้รับข้อมูลข่าวสาร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

ตารางที่ 19 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมใน การปกครองส่วนท้องถิ่น และ ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นใน รูปแบบเทศบาล

การมีส่วนร่วม	ระดับความรู้		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ระดับน้อย	34.0	35.4	50.0
ระดับปานกลาง	40.6	55.4	45.0
ระดับมาก	25.4	9.2	5.0
รวม	100.0(24)	100.0(86)	100.0(197)

Pearson Chi-square = 12.490 df = 4 sig = 0.014

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลมาก มากกว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลที่มีความรู้ระดับปานกลางและระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 25.4 ร้อยละ 9.2 และ ร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ ด้วยค่า Chi-Square ระหว่าง การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น กับ ระดับความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 20 ร้อยละของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และ ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วม	ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย	
	มาก	น้อย
ระดับน้อย	19.6	33.0
ระดับปานกลาง	12.5	51.8
ระดับมาก	67.9	15.2
รวม	100.0(293)	100.0(8)

Pearson Chi-square = 2.461 df = 4 sig = 0.625

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยมาก มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก มากกว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยน้อย คิดเป็นร้อยละ 67.9 และร้อยละ 15.2 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ ด้วยค่า Chi-Square ระหว่างอุดมการณ์ประชาธิปไตย กับ การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุป จากตารางที่ 10-20 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และปัจจัยด้านสังคม-การเมือง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กับ การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการ

มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้ง การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แก่ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลทั้งหมด และ ความมีอุดมการณ์ ประชาธิปไตย

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย	Chi-Square	ระดับนัยสำคัญ	ความสัมพันธ์
1. เพศ	1.346	0.510	ไม่มีความสัมพันธ์
2. อายุ	4.425	0.619	ไม่มีความสัมพันธ์
3. การศึกษา	4.425	0.619	ไม่มีความสัมพันธ์
4. สถานภาพสมรส	10.029	0.263	ไม่มีความสัมพันธ์
5. อาชีพ	11.001	0.357	ไม่มีความสัมพันธ์
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	9.832	0.132	ไม่มีความสัมพันธ์
7. การใช้สิทธิเลือกตั้ง	11.557	0.003*	มีความสัมพันธ์
8. การได้รับข้อมูลข่าวสาร	39.395	0.000*	มีความสัมพันธ์
9. ความรู้	12.490	0.014*	มีความสัมพันธ์
10. ความมีอุดมการณ์ ประชาธิปไตย	2.461	0.625	ไม่มีความสัมพันธ์

หมายเหตุ (*) หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4.8 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อการมีส่วนร่วม ในการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการที่ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 315 คน ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของตน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและเรียบเรียงจากคำถามปลายเปิดในแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 22 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
<p>1. ด้านการกำหนดนโยบาย</p> <p>1.1 การวางนโยบายไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน</p> <p>1.2 แผนงานหรือนโยบายไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม</p> <p>1.3 ประชาชนไม่ได้แสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายได้อย่างเต็มที่</p> <p>1.4 ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ</p>	<p>1.1 ควรมีการประกาศและประชาสัมพันธ์นโยบาย แผนงานให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน</p> <p>1.2 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย</p> <p>1.3 นโยบายที่กำหนดขึ้นควรมีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาของท้องถิ่นให้มากขึ้น</p> <p>1.4 อยากให้มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ไว้ในแผนงานเพื่อให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งพากันของคนในชุมชน</p>
<p>2. ด้านการบริหาร</p> <p>2.1 การขาดความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน การเกิดปัญหาการขัดแย้ง</p> <p>2.2 การขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการงานสาธารณะของผู้นำการบริหารงานไม่ครอบคลุมและไม่เป็นระบบ</p>	<p>2.1 ควรเปิดโอกาสการทำงานให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น</p> <p>2.2 การบริหารต้องรวดเร็ว ถูกต้อง และคำนึงถึงความเหมาะสมและความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ</p> <p>2.3 ควรมีการพัฒนาทักษะการทำงานของบุคลากรในองค์กรให้มากขึ้น ในด้านการบริหารจัดการ</p> <p>2.4 ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น</p>

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
<p>3. ด้านการกำกับ ตรวจสอบและติดตาม</p> <p>3.1 ประชาชนยังไม่ค่อยมีโอกาสและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการทำงาน</p> <p>3.2 ไม่มีการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง</p> <p>3.3 ไม่มีแบบแผนที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบ</p> <p>3.4 การตรวจการทำงานมีเพียงกลุ่มบุคคลภายในที่ตรวจ ทำให้การประเมินอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง</p>	<p>3.1 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปตรวจสอบ</p> <p>3.2 ควรแต่งตั้งคณะกรรมการจากท้องถิ่นเข้าร่วมการกำกับ ตรวจสอบและติดตามผลการทำงานของเทศบาล</p> <p>3.3 มีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบภายหลังการตรวจสอบเป็นระยะๆ</p> <p>3.4 ควรมีการติดตามการดำเนินโครงการต่าง ๆ</p>
<p>4. ด้านการสนับสนุน</p> <p>4.1 การใช้งบประมาณเกินความจำเป็นในบางเรื่อง</p> <p>4.2 มีการสนับสนุนงานเฉพาะบางด้าน เช่น สนับสนุนเฉพาะทางด้านกีฬา</p> <p>4.3 ประชาชนได้รับการสนับสนุน และผลประโยชน์ไม่ทั่วถึง</p> <p>4.4 ประชาชนและเทศบาลบางครั้งไม่สามารถทำงานร่วมกันได้</p> <p>4.5 การสนับสนุนในด้านอาชีพยังมีน้อย</p>	<p>4.1 ประชาชนเสียภาษีตามความเป็นจริง</p> <p>4.2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราภาษีและค่าปรับของทางเทศบาล</p>

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเฉพาะกรณี การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ 1) เพื่อ ศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม และการเมือง ของประชาชนในการ ปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการ มีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบล หนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 315 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือใน การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและปรับปรุง โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเชิง โครงสร้าง (Structure Validity) และเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไป ทดสอบใช้กับผู้ไม่ใช่อกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.7713

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยค่าสถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการ ทดสอบ Chi-Square

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 315 คน พบว่า ส่วนมากเป็นเพศ หญิง (ร้อยละ 51.3) อายุระหว่าง 35-51 ปี (ร้อยละ 39.7) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 47.9) มีสถานภาพสมรสแต่งงานและอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 67.4) ประกอบอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 30.2) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 48.9)

5.1.2 การใช้สิทธิเลือกตั้ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมาได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา คิดเป็นร้อยละ 89.5 สมาชิกสภาเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 86.9 และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 83.7 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่าง ๆ ทุกครั้ง สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.7 รองลงมาได้แก่การไปใช้สิทธิเลือกตั้งบางครั้งและไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.4 และร้อยละ 8.9 ตามลำดับ

5.1.3 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2549

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนมาก ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเกี่ยวกับเทศบาล อบจ. อบต. ผ่านสื่อจากหอกระจายข่าวของหมู่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.9 รองลงมาได้แก่ จากโทรทัศน์ และผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 51.5 และ ร้อยละ 39.7 ตามลำดับ

5.1.4 ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ มีระดับความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 83.1 ที่เหลือมีความรู้ระดับปานกลางและระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 13.7 และร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

5.1.5 ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 97.3 และอุดมการณ์ประชาธิปไตยระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

5.1.6 การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีส่วนร่วม ในการปกครองส่วนท้องถิ่นระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.1 ที่เหลือมีส่วนร่วมในระดับน้อยและระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 35.4 และร้อยละ 20.5 ตามลำดับ

หากพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นรายด้าน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบาย พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนมากไม่เคยมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นกรรมการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานและไม่เคยร่วมในการเสนอเทศบัญญัติ คิดเป็นร้อยละ 56.3 และร้อยละ 55.6 ตามลำดับ
2. ด้านการบริหาร พบว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนมากมีส่วนร่วมเป็นประจำ ในการที่จะรับฟังข่าวสารข้อมูลของทางราชการ และมีส่วนร่วมเป็นประจำในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 55.8 และร้อยละ 36.2 ตามลำดับ
3. ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และติดตาม พบว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เคยมีส่วนร่วมในการพิจารณาถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล และไม่เคยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของสมาชิกและผู้บริหารได้ คิดเป็นร้อยละ 51.6 และร้อยละ 49.4 ตามลำดับ
4. ด้านการสนับสนุน พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนมากมีส่วนร่วมเป็นประจำในการเสียภาษี คิดเป็นร้อยละ 71.3 แต่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดเก็บภาษี และในการจัดเก็บภาษีคิดเป็นร้อยละ 69.0 และร้อยละ 63.6 ตามลำดับ

5.1.7 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคม-การเมือง ได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้ง การได้รับข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหนองแก อำเภอนหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคมและการเมือง ของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 และศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ผลการศึกษาครั้งนี้มีประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์ ดังนี้

5.2.1 การใช้สิทธิเลือกตั้งกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

พบว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งทุกครั้ง มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ขณะที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บางครั้งและไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยกว่า แสดงให้เห็นว่าการใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นปัจจัยที่สำคัญและสะท้อนความกระตือรือร้นของประชาชน ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เทศบาลตำบลหนองแก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องสร้างมูลเหตุจูงใจอื่นๆ เพื่อชักชวนให้ประชาชนที่มีส่วนร่วมน้อยเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องสร้างมูลเหตุจูงใจและปลูกฝังแนวความคิดการเข้ามามีส่วนร่วมให้แก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือของประชาชนและแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

5.2.2 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นปี พ.ศ. 2549

พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมาก มากกว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารน้อย และมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อย โดยเฉพาะการได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน การติดตามข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ และการรับข่าวสารจากผู้นำชุมชนในชุมชนของตน จะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ "วิศิษฐ ทองสมบูรณ์ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ของกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ กชช. ศึกษาเฉพาะกรณี : จังหวัดขอนแก่น" ที่พบว่า การได้รับข่าวสารมากจะมีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมมาก ดังนั้น เทศบาลตำบลหนองแก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความสำคัญในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในท้องถิ่นของตน ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารการปกครองส่วนท้องถิ่น ในสถานการณ์ปัจจุบัน น่าจะส่งผลทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

5.2.3 ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบเทศบาลมาก เป็นผู้มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ขณะที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบเทศบาลระดับปานกลาง และระดับน้อยมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยกว่า แสดงให้เห็นว่า ความรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญ การที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติ ตลอดจนเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจมากกว่ามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมาก ดังนั้น เทศบาลตำบลหนองแก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจและจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลมากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษา

1) จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งบางครั้ง และไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อย ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน รมรณรงค์ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทราบถึงการใช้สิทธิเลือกตั้งว่าเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นการใช้สิทธิทำหน้าที่ตามกฎหมายและเป็นการแสดงออกในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2) จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและได้รับข้อมูลข่าวสารน้อย มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นระดับน้อย ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมและเน้นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยจัดให้มีการให้ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบของกิจกรรมชุมชนและสื่อสิ่งพิมพ์ให้มากขึ้น ทั้งนี้จะต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

3) จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย จะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อย ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้รับทราบ และให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง

ส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบและเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตนที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม ในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นและเรียนรู้การปกครองท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น ในการกำหนดนโยบาย แผนงานและความต้องการ เสนอเทศบัญญัติและการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในเทศบาล

2) เทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดประสานงานกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและเหตุผลความจำเป็น ที่ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วม ในการปกครองและการบริหารจัดการองค์กรท้องถิ่น ให้ประชาชนได้รับทราบ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับประชาชน ในการมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การให้ประชาชนได้รับรู้ข่าว ข้อมูลข่าวสารและให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบการทำงานของสมาชิกและผู้บริหารของเทศบาล

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับด้านการกำกับตรวจสอบและติดตาม เพื่อการพัฒนาที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการเทศบาลตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

2) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับด้านการสนับสนุน เช่น การจัดเก็บภาษี และการตรวจสอบการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

บรรณานุกรม

1 หนังสือทั่วไป

- กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง. การเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, 2542.
- กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย. การประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2542.
- กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย. ปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วม ในโครงการสารภี ตำบลวังม่วง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2519.
- ชัยอนันต์ สมุทรวาณิช. วัฒนธรรมทางการเมืองกับระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2542.
- ทะนงศักดิ์ คุ่มไชนะ. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. การมีส่วนร่วมทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- บัณฑิต อ่อนคำ. บทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการระดมประชาชน ให้เข้าสู่กระบวนการการพัฒนา. รายงานสัมมนาระดับชาติ สถาบันชนบทและการร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาชนบท, 2521.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : บีแอนด์บี พลัสลิซซิ่ง, 2540.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วม ของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527.

พรรคดี ผ่องแผ้ว และ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. วัฒนธรรมทางการเมืองกับระบบการเมืองแบบ

ประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2535.

สมนึก ปัญญาสิงห์. การพัฒนาชุมชนขอนแก่น. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2532.

สมศักดิ์ คุณเงิน. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์, 2540.

สำเร็จ จันทรสุวรรณ และ สุวรรณ ทับทวน. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.

2 บทความในวารสาร

แก้วสรร อติโพธิ. "รพีสาร", การมีส่วนร่วมของประชาชน : กฎแฉสำคัญในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย. ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 เมษายน-มิถุนายน 2537 : 27-35.

3 วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์

กรรณิกา ชมดี. "การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี". วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

การพัฒนาชุมชน, กรม, กระทรวงมหาดไทย. "ปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการสารภี ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่". กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2519.

จ่อ่าน วุฒิกรรมรักษา. "ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีของตำบลคุ้มพยอม อำเภอบางโป้ง จังหวัดราชบุรี". วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

ซูรีพร วิมุกตานนท์. "การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชาวไทยลื้อ ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย". รายงานการวิจัย. ศูนย์วิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยพายัพ, 2530.

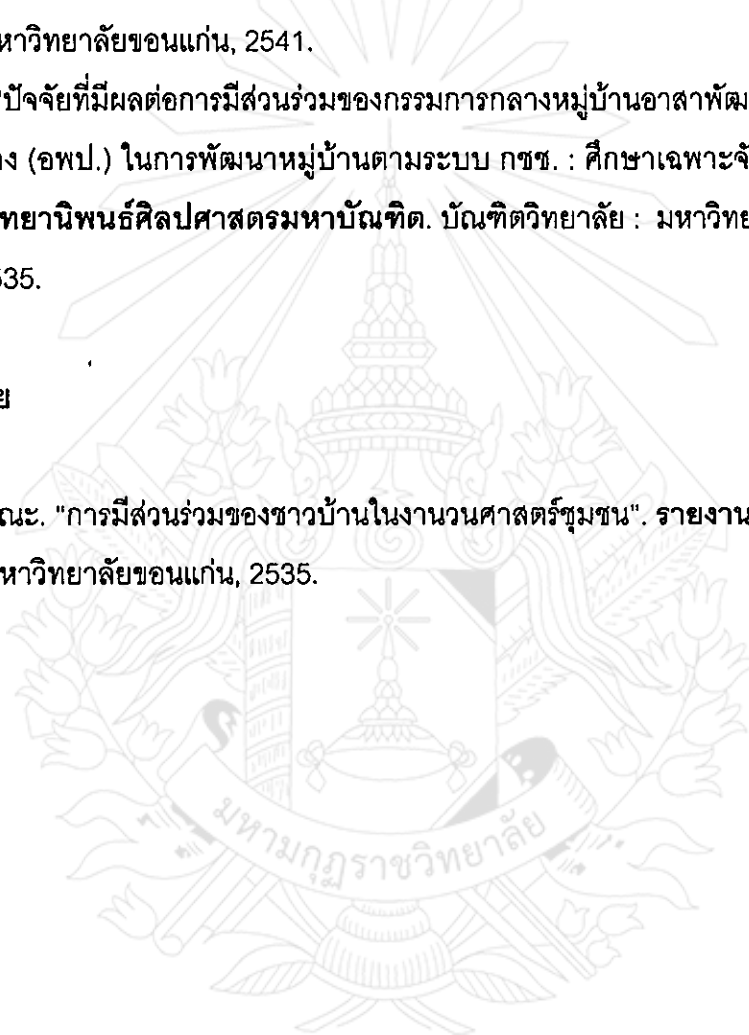
เชาว์ เดชะ. "ทัศนคติของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่". การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

ปรัชญา ศรีภา. "การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล". วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.

วิศิษฐ์ ทองสมบูรณ์. "ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ กชช. : ศึกษาเฉพาะจังหวัดขอนแก่น". วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535.

4 รายงานการวิจัย

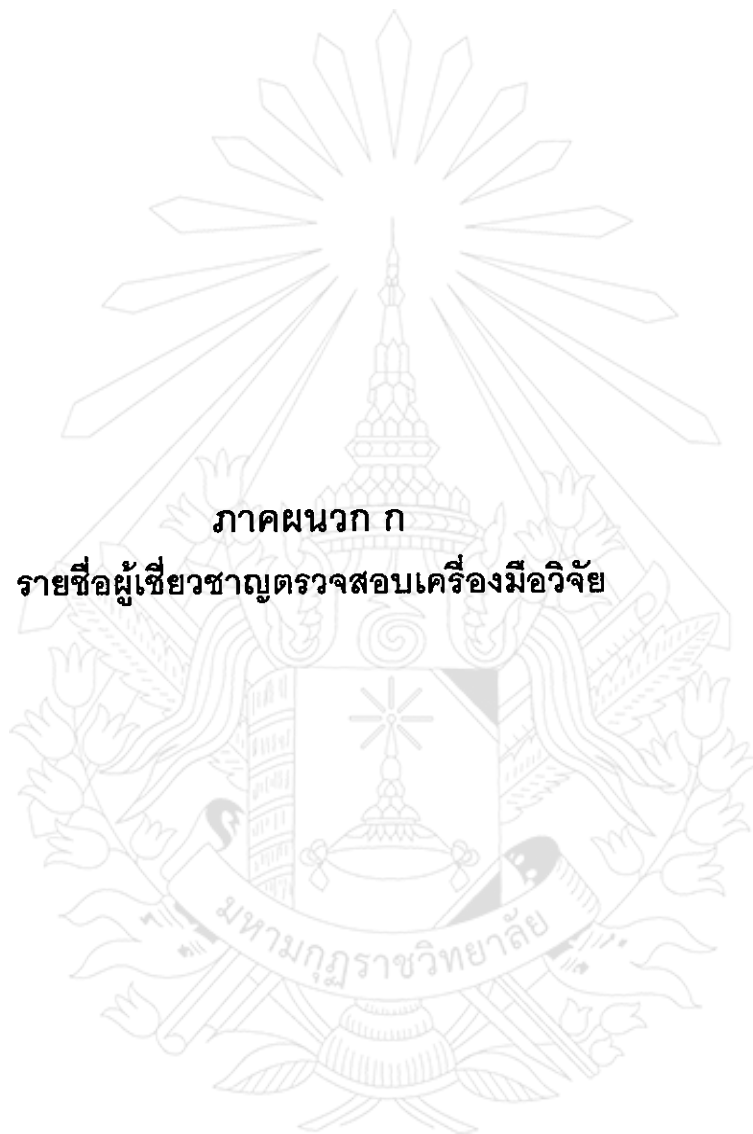
ดุษฎี आयวัฒน์และคณะ. "การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวนศาสตร์ชุมชน". รายงานการวิจัย. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535.

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รศ.สำเร็จ จันทรสวรรณ
2. ผศ.วีระศักดิ์ จารุชัยวิวัฒน์

ภาคผนวก ข
หนังสือราชการ

ที่ ศธ 6012 / ๒1๐3

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
บ้านโนนชัย ถนนราชวิถีคิ่ง ต.ในเมือง
อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

7 มิถุนายน 2549

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร รศ.สำเริง จันทรสวรรณ

ด้วย นายปรีดี คำงาม รหัสประจำตัว 47140417 นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหนองแก อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการทำวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระเทพวรคุณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ที่ ศธ 6012 / 112

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน⁶⁸
บ้านโนนชัย ถนนราษฎร์กษิ่ง ต.ในเมือง
อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

14 มิถุนายน 2549

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร ผศ.วิระศักดิ์ จารุชัยวิวัฒน์

ด้วย นายปรีดี คำงาม รหัสประจำตัว 47140417 นักศึกษาระดับปริญญาโท
คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหนองแอก อำเภอหนองเรือ
จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของ
แบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการทำวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและ
พิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระเทพวรคุณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

คำชี้แจงแบบสัมภาษณ์ชุดนี้ สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหนองแก อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้แบ่งเป็น 7 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุระดับ

การศึกษาสูงสุด สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การใช้สิทธิเลือกตั้ง

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

ส่วนที่ 5 แบบสัมภาษณ์ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ส่วนที่ 6 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 7 ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการตอบแบบสัมภาษณ์แต่ละส่วน ผู้วิจัยขอความกรุณานูเคราะห์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้ตอบตามความเป็นจริงหรือตามที่คุณตอบเห็นว่าเป็นเช่นนั้นจริง ทั้งนี้ เพื่อให้งานวิจัยนี้มีคุณค่าควรแก่การนำไปเป็นข้อมูล เพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานของการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อไป ทั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อท่านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์แต่อย่างใด

นายปรีดี คำงาม

ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวท่าน เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมาย

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ..... ปี (อายุเต็มปี)
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	☐ ปวส./ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรีขึ้นไป	☐ อื่นๆ ระบุ.....
4. สถานภาพสมรส

☐ โสด	☐ แต่งงานกันและอยู่ด้วยกัน
☐ แต่งงานและแยกกันอยู่	☐ หม้าย
☐ หย่า	
5. อาชีพหลัก

☐ เกษตรกรรม	☐ รับจ้าง
☐ ค้าขาย	☐ รับราชการ
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ อื่นๆ ระบุ.....
6. รายได้เฉลี่ย/เดือน.....บาท

ส่วนที่ 2 การใช้สิทธิเลือกตั้ง

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ไปใช้สิทธิหรือไม่ได้ไปใช้สิทธิเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมาย

การใช้สิทธิเลือกตั้ง	ไปใช้สิทธิ	ไม่ได้ไปใช้สิทธิ
ท่านได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งล่าสุดต่อไปนี้หรือไม่		
1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล		
2. การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด		
3. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร		
4. การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา		

ส่วนที่ 3 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2549

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็นเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมาย

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ระดับความคิดเห็น			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับ
ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเกี่ยวกับเทศบาล อบจ. อบต. ผ่านสื่อต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด				
1. หนังสือพิมพ์				
2. วิทยุ				
3. โทรทัศน์				
4. หอกระจายข่าว				
5. เพื่อนบ้าน				
6. ผู้นำชุมชน				

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง ใช่หรือไม่ใช่เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมาย

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
1. การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาล ต้องประกอบด้วยสภาเทศบาลและผู้บริหารท้องถิ่น		
2. สมาชิกสภาเทศบาลต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน		
3. ผู้บริหารเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน		
4. ผู้บริหารเทศบาลต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาล		
5. สมาชิกเทศบาลตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี		
6. ผู้บริหารเทศบาลตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี		
7. ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของเทศบาล		
8. ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการควบคุม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน		
9. ประชาชนมีส่วนร่วมในการถอดถอนสมาชิกสภาเทศบาลและผู้บริหารเทศบาล		
10. การถอดถอนสมาชิกสภาเทศบาลหรือผู้บริหารเทศบาล เกิดขึ้นได้โดยมีผู้ลงคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดหรือ 3 ใน 4 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง เห็นว่าถอดถอนจากตำแหน่งได้		

ส่วนที่ 5 ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง ใช่หรือไม่ใช่เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมาย

ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย	ใช่	ไม่ใช่
1. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกัน		
2. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกันทั้งทางกฎหมายและการเมืองโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ฐานะ เพศ		
3. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนทุกคนมีเสรีภาพ สามารถทำอะไรภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายเดียวกัน		
4. ท่านมีความเชื่อและมีความศรัทธาในความสามารถ และสติปัญญาของประชาชนทุกคน		
5. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นโดยในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาข้อตกลงที่ชัดเจนโดยอาศัยเหตุผลเป็นหลัก		
6. ท่านมีความเชื่อว่าการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศต้องยึดเสียงข้างมากและเคารพในความคิดเห็นเสียงข้างน้อย		
7. ท่านมีความเชื่อในการยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย		
8. ท่านมีความเชื่อในการใช้หลักความสมัครใจและหลีกเลี่ยงการบังคับ		
9. ท่านมีความเชื่อว่าการมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ และรู้จักการให้อภัยเป็นสิ่งสำคัญต่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม		
10. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนมีความเป็นอิสระและมีเสรีภาพที่จะสามารถเลือกใช้ชีวิตของตนในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งและต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง		
11. ท่านมีความเชื่อว่าประชาชนเสียงส่วนน้อยต้องยอมเสียสละทำตามการตัดสินใจของเสียงส่วนใหญ่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม		
12. ท่านมีความเชื่อว่าการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นต้องยึดถือความเห็นของผู้อาวุโสเป็นหลัก		

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมาย

ท่านมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับการมีส่วนร่วม		
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ด้านการกำหนดนโยบาย			
1.1 แสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย แผนงานและความต้องการ			
1.2 เสนอเทศบัญญัติของเทศบาล			
1.3 ร่วมเป็นกรรมการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน			
2. ด้านการบริหาร			
2.1 ผู้แทนชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุมสภาเทศบาล			
2.2 ประชาชนมีส่วนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
2.3 ประชาชนสามารถที่จะรับฟังข่าวสารข้อมูลของทางราชการได้			
2.4 คณะกรรมการ พนักงานของเทศบาลต้องมีประชาชนเข้าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และมีจำนวน 1 ใน 3 ของคณะกรรมการ			
3. ด้านการกำกับ ตรวจสอบและติดตาม			
3.1 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลได้			
3.2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของสมาชิกและผู้บริหารได้			
3.3 เมื่อมีปัญหาร้องเรียน เทศบาลควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมรับรู้และพิจารณา			

ท่านมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับการมีส่วนร่วม		
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย
4. ด้านสนับสนุน			
4.1 ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสียภาษี			
4.2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บภาษี			
4.3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดเก็บภาษี			

ส่วนที่ 7 ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมในการทำงานกับเทศบาลท่านทราบปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

ปัญหาอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านการกำหนดนโยบาย
2. ด้านการบริหาร
3. ด้านการกำกับ ตรวจสอบและติดตาม
4. ด้านการสนับสนุน

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นายปรีดี คำงาม
- วัน-เดือน-ปี เกิด : 17 ตุลาคม พ.ศ. 2507
- ภูมิลำเนา : 115 ร้านแม่ตาพานิช อ.หนองเรือ จ. ขอนแก่น 40210
- วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
(เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
พ.ศ. 2547
- ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน : ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้านขายวัสดุก่อสร้าง ตลาดหนองแก
อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น 40210 ร้านแม่ตาพานิช
โทร. 0-4329-6115
- : กรรมการผู้จัดการบริษัท หนองแกพีดีเค จำกัด
โทร. 0-4329-6034
โทรสาร. 0-4329-6373

